

Міністерство освіти і науки України

Луцький національний технічний університет

(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет бізнесу та права

(повне найменування факультету)

Кафедра обліку і аудиту

(повне найменування кафедри)

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»
ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ
УКРАЇНСЬКОГО БРЕНДУ ОДЯГУ**

спеціальність 071 Облік і оподаткування

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Облік і оподаткування»

(назва освітньої програми)

Виконав: здобувач вищої освіти
групи ОПм-21

Мефанік Анастасія Олександрівна

(підпис)

Керівник:

к.е.н., доцент

Голячук Наталія Василівна

(підпис)

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«__» _____ 2023 р.

к.е.н., доцент

Гарант освітньої програми:

Жураковська Ірина Володимирівна

(підпис)

Луцьк – 2023 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет бізнесу та права

Кафедра обліку і аудиту

Ступінь вищої освіти: магістр

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 071 Облік і оподаткування

Освітня програма: ОП «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

_____ к.е.н., доцент Оксана НУЖНА

« ___ » _____ 2023 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

МЕФАНІК Анастасії Олександрівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи Облік та контроль готової продукції українського бренду одягу

Керівник роботи: Голячук Наталія Василівна, к.е.н., доцент

затверджені наказом закладу вищої освіти від «10» січня 2023 року № 24/01-02

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи 09 грудня 2023 року

3. Вихідні дані до роботи. Нормативно-правові акти з регулювання питань обліку, оподаткування та контролю за темою дослідження, наукова література, посібники, статистичні довідники, первинні і зведені бухгалтерські документи, фінансова і статистична звітність за 2020-2022 роки.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

1.1. Готова продукція: визначення основних понять

1.2. Нормативне забезпечення обліку і контролю готової продукції

1.3. Організація контролю готової продукції

РОЗДІЛ 2 ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО БРЕНДУ ОДЯГУ

2.1. Тенденції розвитку легкої промисловості України та українських брендів одягу

2.2. Облік готової продукції швейного підприємства

2.3. Контроль за зберіганням готової продукції

РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ШВЕЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Удосконалення організації облікового процесу готової продукції

3.2. Впровадження підрозділу внутрішнього контролю

ВИСНОВКИ

5. Перелік графічного матеріалу:

1. Мета та завдання кваліфікаційної роботи магістра
2. Наукова новизна одержаних результатів кваліфікаційної роботи магістра
3. Класифікаційні ознаки готової продукції
4. Складові організації та методики аудиту готової продукції
5. Суб'єкти господарювання, які займаються текстильним виробництвом та виробництвом одягу
6. Українські бренди одягу та їх позиціонування на ринку
7. Виробництво та реалізація готової продукції
8. Первинні документи виробництва готової продукції
9. Етапи проведення інвентаризації готової продукції
10. Щоденник обліку готової продукції
11. Акт інвентаризації готової продукції за термінами зберігання
12. Контроль за виконанням замовлень готової продукції

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Голячук Н.В., доцент		
Розділ 2	Голячук Н.В., доцент		
Розділ 3	Голячук Н.В., доцент		
Нормоконтроль	Сидоренко Р.В., доцент		
Консультант з ЕОМ	Нужна О.А., доцент		

7. Дата видачі завдання 11 жовтня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Обґрунтування теми	до 11.10.2022 р.	
2	Огляд літератури із досліджуваної проблеми	до 20.12.2022 р.	
3	Розділ 1	до 03.03.2023 р.	
4	Розділ 2	до 27.06.2023 р.	
5	Розділ 3	до 08.11.2023 р.	
6	Висновки	до 18.11.2023 р.	
7	Формування переліку джерел посилання	до 21.11.2023 р.	
8	Формування додатків	до 24.11.2023 р.	
9	Оформлення ілюстративного матеріалу	до 28.11.2023 р.	
10	Нормоконтроль	до 02.12.2023 р.	
11	Інструментальна перевірка на академічний плагіат	до 07.12.2023 р.	
12	Представлення кваліфікаційної роботи до захисту	до 09.12.2023 р.	

Здобувач вищої освіти

(підпис)

(Мефанік А.О.)
(прізвище, ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис)

(Голячук Н.В.)
(прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Мефанік А.О. Облік та контроль готової продукції українського бренду одягу. Рукопис.

Кваліфікаційна робота магістра ОП «Облік і оподаткування» спеціальності 071 Облік і оподаткування. Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2023. 82 с.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку джерел посилання, додатків.

В першому розділі досліджено поняття «готова продукція», охарактеризована класифікація готової продукції, опрацьовані нормативні документи, які регламентують облік і контроль готової продукції; вивчені засади контролю готової продукції.

У другому розділі подані статистичні дані розвитку легкої промисловості, охарактеризовані відомі українські бренди одягу, проаналізовано показники діяльності досліджуваного підприємства; описано документальне забезпечення готової продукції ткацького та швейного виробництва; розглянуто облік названих операцій в системі рахунків та відображення у звітності; описано контрольні процедури з готовою продукцією.

У третьому розділі запропоновані напрями удосконалення документального оформлення облікових та контрольних процедур щодо використання готової продукції.

Основний зміст роботи викладено на 64 сторінках. Робота містить 14 таблиці, 15 рисунків, список використаних джерел із 61 найменування та 5 додатків.

Результати розробок можуть бути застосовані в практичній діяльності підприємства.

Ключові слова: готова продукція, облік, контроль, бренд одягу, швейне виробництво.

ANNOTATION

Mefanik A.O. Accounting and control of finished products of the Ukrainian clothing brand.

Manuscript. Master's qualification work of EP "Accounting and Taxation" specialty 071 Accounting and Taxation. Lutsk National Technical University. Lutsk, 2023. 82 p.

The qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of reference sources, and appendices.

In the first chapter, the concept of "finished products" is studied, the classification of finished products is characterized, regulatory documents regulating the accounting and control of finished products are elaborated; studied the principles of control of finished products.

In the second section, statistical data on the development of light industry are presented, well-known Ukrainian clothing brands are characterized, and the performance indicators of the investigated enterprise are analyzed; Documentary support of finished products of weaving and sewing production is described; accounting of the mentioned transactions in the system of accounts and display in reporting was considered; control procedures with finished products are described.

In the third section, directions for improving the documentation of accounting and control procedures regarding the use of finished products are proposed.

The main content of the work is laid out on 64 pages. The work contains 14 tables, 15 figures, a list of used sources with 61 titles and 5 appendices.

The results of development can be applied in the practical activities of the enterprise.

Keywords: finished products, accounting, control, clothing brand, sewing production.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ЗУ	– Закон України
ГКУ	– Господарський кодекс України
ПКУ	– Податковий кодекс України
ЦКУ	– Цивільний кодекс України
НП(С)БО	– Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку
КМУ	– Кабінет міністрів України
ПрАТ	– Приватне акціонерне товариство
Укрлегпром	– Українська асоціація підприємств легкої промисловості

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	12
1.1. Готова продукція: визначення основних понять	12
1.2. Нормативне забезпечення обліку і контролю готової продукції	18
1.3. Організація контролю готової продукції	22
Висновки до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2 ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО БРЕНДУ ОДЯГУ	26
2.1. Тенденції розвитку легкої промисловості України та українських брендів одягу	26
2.2. Облік готової продукції швейного підприємства	34
2.3. Контроль за зберіганням готової продукції	45
Висновки до розділу 2	49
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ШВЕЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	51
3.1. Удосконалення організації облікового процесу готової продукції	51
3.2. Впровадження підрозділу внутрішнього контролю	57
Висновки до розділу 3	60
ВИСНОВКИ	61
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	65
ДОДАТКИ	72

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток національної економіки потребує раціональної діяльності підприємств легкої промисловості, а особливо швейних підприємств. Дуже складна ситуація в Україні, пов'язана з ворожим вторгненням сусідньої країни викликала значні зміни в діяльності підприємств легкої промисловості. Багато таких підприємств опинились на окупованій території, деякі припинили свою діяльність, деякі вивезли своє виробництво в інші регіони і продовжують працювати, а деякі залишились і теж виготовляють продукцію. Діяльність таких підприємств залежить від організації своєї роботи та налагодження шляхів збуту готової продукції. Багато підприємств швейної галузі перепрофілювались і виготовляють продукцію, яка потрібна армії.

При всій цій складній ситуації задача бухгалтерського обліку залишається незмінною: фіксувати всі господарські процеси, які відбулися, для визначення результатів такої діяльності у вигляді отриманого прибутку. Основним завданням обліку виробництва готової продукції є достовірне та своєчасне відображення всіх операцій на всіх етапах виробництва готової продукції, її зберігання та реалізації. Дані бухгалтерського обліку є основою для складання фінансової, статистичної та податкової звітності підприємства.

Питання обліку готової продукції та контролю за її використанням чи реалізацією досліджують українські науковці. Серед них можемо виділити Дерій В.А., Гуменна-Дерій М.В., Шара Є.Ю., Слесар Т.М., Меліхова Т.О., Кравченко М.В., Даценко А.Є., Кизилів Г.І., Маркова Т.Д., Головаченко Л.М., Подмешальська Ю. В., Єлісеєва О.К., тощо.

Виробництво одягу, його реалізація є важливою темою дослідження, оскільки така продукція завжди користується попитом.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна робота магістра виконана відповідно до тематики науково-дослідної роботи Луцького національного технічного університету за темою «Розвиток обліково-аналітичного забезпечення формування та контролю звітних показників

суб'єктів господарювання» (№ д/р: 0123U100955) на 2023-2025 роки.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження теоретичних засад, розкриття практичних особливостей та розробка шляхів удосконалення обліку і контролю готової продукції підприємств, які виготовляють одяг під брендовими марками.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати завдання:

- опрацювати літературні джерела щодо визначення основних засад, пов'язаних з обліком готової продукції;
- вивчити нормативні документи, які регламентують облік і контроль готової продукції;
- дослідити особливості здійснення контролю готової продукції;
- охарактеризувати показники діяльності підприємств легкої промисловості та підприємств, які виготовляють брендовий одяг;
- описати облік готової продукції швейного підприємства;
- вивчити контрольні заходи за зберіганням та використанням готової продукції;
- запропонувати шляхи удосконалення обліку та контролю готової продукції.

Об'єктом дослідження є процес обліку та контролю готової продукції на швейних підприємствах.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади організації обліку та контролю на швейних підприємствах.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувались загальнонаукові та спеціальні методи: дедуктивний метод – для дослідження сутності основних понять; метод системного аналізу - для дослідження тенденцій, динаміки та структури розвитку підприємств легкої промисловості абстрактно-логічний метод – для формулювання висновків; метод узагальнення – для розробки пропозицій удосконалення облікових та контрольних заходів з готовою продукцією; графічний – для побудови графіків, рисунків, таблиць.

Інформаційна база дослідження. Законодавчу базу дослідження становлять нормативні документи щодо обліку і контролю готової продукції. Інформаційно-аналітичною базою є дані Державної служби статистики щодо розвитку легкої промисловості України та фінансова, статистична звітність досліджуваного підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці організаційних засад удосконалення обліку і контролю готової продукції швейного підприємства. Результати полягають у наступному:

- в результаті опрацювання наукових доробок щодо класифікації готової продукції запропонована класифікаційна ознака готової продукції - за терміном зберігання: до 1 місяця; до 1 року; більше одного року. Ця класифікація дозволить менеджменту підприємства бачити результати своєї діяльності через призму зберігання продукції: якщо продукція немає попиту більше одного року її необхідно знімати з виробництва;

- розроблено документ «Щоденник обліку готової продукції», який призначений для фіксації поточних фактичних залишків продукції на складі, а також планові надходження продукції з виробництва та замовлення покупців, які повинні бути виконати в найближчий час;

- запропоновано документ «Контроль за виконанням замовлень готової продукції», який дозволить контролювати терміни відвантаження готової продукції покупцям та терміни оплати за продукцію.

Практичне значення одержаних результатів. Запропоновані напрямки вдосконалення обліку і контролю готової продукції взяті до уваги керівництвом компанії, що підтверджує зовнішня рецензія.

Особистий внесок. Кваліфікаційна робота магістра є самостійно виконаною науковою роботою.

Апробація результатів дослідження. Основні положення роботи обговорювались на XV Міжнародній науково-практичній конференції молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів «Сучасні проблеми і перспективи

розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки» (м. Луцьк, 4 листопада 2023 р).

Публікації. Основні положення кваліфікаційної роботи магістра висвітлено автором у опублікованих тезах на конференції.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 82 сторінки друкованого тексту, в. ч. 14 таблиць, 15 рисунків. Робота містить 5 додатків. Список використаних джерел налічує 61 найменування.

В першому розділі досліджено поняття «готова продукція», охарактеризована класифікація готової продукції, опрацьовані нормативні документи, які регламентують облік і контроль готової продукції; вивчені засади контролю готової продукції.

У другому розділі подані статистичні дані розвитку легкої промисловості, охарактеризовані відомі українські бренди одягу, проаналізовано показники діяльності досліджуваного підприємства; описано документальне забезпечення готової продукції ткацького та швейного виробництва; розглянуто облік названих операцій в системі рахунків та відображення у звітності; описано контрольні процедури з готовою продукцією.

У третьому розділі запропоновані напрями удосконалення документального оформлення облікових та контрольних процедур щодо використання готової продукції.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

1.1. Готова продукція: визначення основних понять

Діяльність виробничого підприємства у великій мірі залежить від виробництва конкурентоспроможної продукції. Готова продукція – це кінцевий результат виробництва, який впливає на отримання чистого прибутку.

Дерій В.А., Гуменна-Дерій М.В., Шара Є.Ю., Слесар Т.М. стверджують, що «В умовах товарного виробництва продукція, виготовлена людиною, займає ключове місце в суспільстві, а витрати людської праці на виробництво складають 60–90% від усіх витрат. Для виробника виготовлена продукція – готова продукція (товар), а для його замовника вона є сировиною, напівфабрикатом. Тобто готова продукція є невід’ємною частиною запасів підприємства» [1, с. 145].

Розуміння теоретичних аспектів обліку готової продукції розпочнемо з вивчення основних понять. Вивченню засад обліку готової продукції присвятили свої праці видатні вчені обліковці Бутинець Ф.Ф., Сопко В.В., Хом`як Р.Л., Голов С.Ф., Ткаченко Н.М., Кужельний М.В., тощо. Колектив авторів під керівництвом Баланюк І.Ф., вивчивши напрацювання корифеїв обліку, прийшли до висновку, що всі вони до поняття «готова продукція» відносять: «виріб або напівфабрикат, роботу чи послугу, які пройшли всі стадії технологічної обробки на даному підприємстві й відповідають затвердженим стандартам або технічним умовам, договору, прийняті технічним контролем підприємства й здані на склад або замовникові чи покупцеві, згідно з діючим порядком прийняття продукції» [2, с. 158]. Розглянемо думки інших науковців, які вивчають питання обліку готової продукції.

Костишин Н.С. зазначає, що «готова продукція – це частина запасів та продукції, виготовлені підприємствами та призначені для подальшого збуту,

внутрішнього використання та не вимагають ніяких перетворень» [3, с.518].

Єремян О.М. Белехова І.М. зазначають, що готова продукція розглядається з різних точок зору, але при цьому вони встановили, що «готова продукція – це речовинна продукція, надані послуги і виконані роботи, що повністю закінчені обробкою на даному підприємстві і здані на склад або замовникові» [4, с.18].

Черкасова С.О., Олексійчук А.Г. дійшли висновку, що «готова продукція – це продукція, яка виготовлена за певними стандартами, має повністю завершену форму, яка пройшла всі норми контролю всередині підприємства, відповідає всім стандартам та нормам, тобто повністю завершений продукт, який готовий до передачі на склад або до вибуття на сторону» [5, с.121].

Єлісеєва О.К., Вакульчик О.М. стверджують, що «готову продукцію можна розглядати як кінцевий результат промислового виробництва у матеріальній формі» [6, с.83].

Подолянчук О.А., Захарчук І.С., розглянувши різні визначення науковців, дають власне: «готова продукція – це частина запасів та продукції, виготовлених підприємством, які призначені для подальшого продажу, внутрішнього використання і не потребують технічних та біологічних перетворень» [7, с.21].

Баланюк І.Ф., Григорів О.О., Іванюк Т.Л., підсумовуючи запропоновані науковцями визначення, зазначили, що «готова продукція – це продукт, який пройшов усі виробничі стадії, відповідає усім поставленим якісним і технічним характеристикам, може бути зданий для зберігання на склад або одразу ж реалізований замовнику або покупцю» [2, с.158].

Сугак Т.М., Глушик О.М. провівши систематизацію визначень науковців та практиків, прийшли до висновку, що «з різних підходів до визначення готової продукції, головними залишаються наступні:

- готова продукція – це результат власного виробничого процесу підприємства;

- готова продукція повинна бути перевірена та має відповідати всім нормам та стандартам, які стосуються саме цієї продукції;

– готова продукція готова до реалізації» [8, с.30].

Поділяємо і підтримуємо думку Грідневої Д.В., яка звертає увагу на те, що «до готової продукції належить продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробовування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів, відповідає затвердженим стандартам, пройшла технічний контроль підприємства і здана на склад або замовнику (покупцю) згідно з діючим порядком прийняття продукції» [9, с. 79].

Крім усіх перелічених складових, які характеризують готову продукцію, Гарькава В.Ф та Гончар В.В. вказують на те, що «до готової продукції відносять також роботи і послуги промислового характеру, виконані на стороні, своєму капітальному будівництву та іншим непромисловим виробництвам і господарствам, вартість реалізованих або призначених для реалізації напівфабрикатів свого виробництва» [10, с.134].

Отже, підсумовуючи, можемо стверджувати, що думки авторів практично ідентичні у визначенні поняття «готова продукція». При цьому можемо зробити висновок, що готовою продукцією називають вироблену на підприємстві продукцію, виконані роботи або надані послуги, реалізація або виконання яких, надає право на отримання прибутку. При цьому частина продукції, робіт або послуг можуть використовуватись самим підприємством для створення інших видів готової продукції.

Підтримуємо напрацювання Дерія В.А. та колективу авторів, про те що: «основними вимогами, яким має відповідати готова продукція є: повністю закінчена і укомплектована; відповідає стандартам; прийнята службою технічного контролю; забезпечена відповідним паспортом, сертифікатом, гігієнічним висновком та іншими необхідними документами, що засвідчують її якість і комплектність» [1, с.147].

Для правильного обліку та організації контролю за готовою продукцією її класифікують за ознаками: формою, ступенем готовності і технологічною складністю. Такі ознаки зазначають у своїй праці значна кількість науковців (табл.1.1).

Таблиця 1.1. – Ознаки класифікації готової продукції за різними авторами

Автори	Ознаки класифікації							
	За формою			За ступенем готовності			За технологічною складністю	
	матеріальна, уречевлена продукція	виконані роботи	надані послуги	готова продукція	напів-фабрикати	незавершене виробництво	проста	складна
Дерій В.А., Гуменна-Дерій М.В., Шара Є.Ю., Слесар Т.М. [1]	+	+	+	+	+	+	+	+
Візіренко С.В., Агаркова О.В. [11]	+	+	+	+	+	+	+	+
Гріднєва Д.В. [9]	+	+	+	+	+	+	+	+
Баланюк І.Ф., Григорів О.О., Іванюк Т.Л. [2]	+	+	+	+	+	+	+	+
Черкасова С.О., Олексійчук А.Г. [5]	+	+	+	+	+	+	+	+
Макарова Г.С., Мушта В.В. [12]	+	+	+	+	+	+	+	+

Джерело: побудовано автором

Для того щоб краще розібратися в сутності продукції та для прийняття вчасних управлінських рішень Єремян О.М. Белехова І.М. пропонують розширити класифікацію «наступним групуванням:

- за відповідністю технічній документації: готова продукція; брак (виправний, остаточний);
- за матеріальним складом: з власних матеріальних ресурсів; з давальницької сировини;
- за ступенем реалізації: валова; реалізована;
- за фактом попереднього випуску: порівняна; незрівняна» [4, с.18].

Ми, в свою чергу, вивчивши достатню кількість літературних джерел, доповнимо класифікацію ще одним групуванням, а саме термін зберігання готової продукції на складі до реалізації. Для промислових товарів, на нашу думку, доцільна буде така градація: до 1 місяця; до 1 року; більше 1 року. Така класифікація дозволить менеджменту підприємства слідкувати за потребами споживачів, і продукцію, яка не затребувана більше року знімати з виробництва.

Класифікаційні ознаки готової продукції зображені на рис. 1.1.

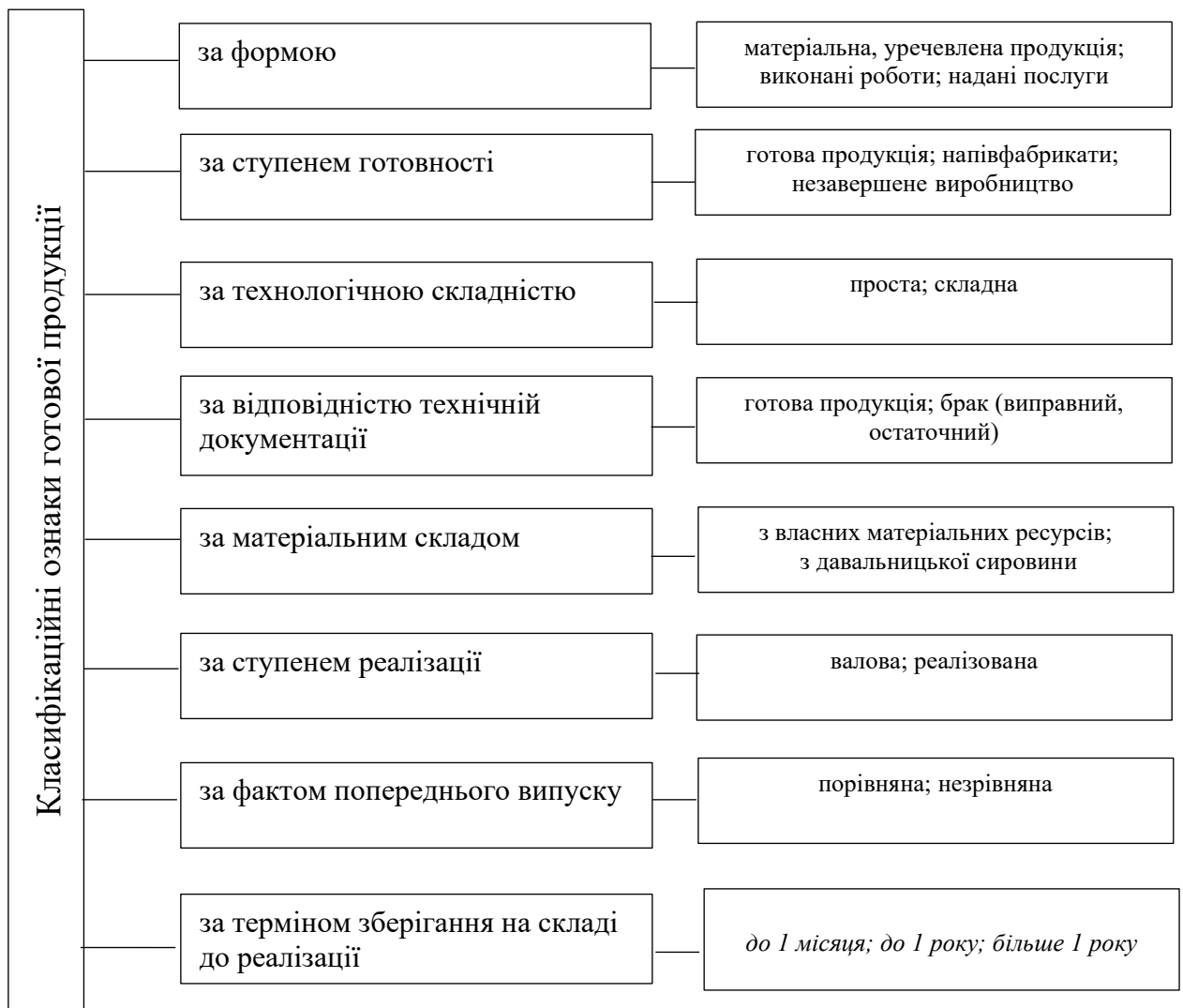

Рисунок 1.1 Класифікаційні ознаки готової продукції

Джерело: побудовано автором

Продукція, яка виробляється на підприємстві проходить шлях:

- виготовлення продукції на виробництві;
- передача готової продукції на склад;
- передача зі складу в інші підрозділи або цехи для доробки, комплектування та виготовлення іншої готової продукції;
- відвантаження готової продукції покупцям;
- реалізація через мережу власних торгових точок.

Таким чином, процес виробництва готової продукції завершується її реалізацією покупцям. Осадча Г.Г., Темчишина Ю.Л., Насідзе Д. зазначають, що: «реалізація продукції – це завершена стадія кругообігу засобів виробництва,

внаслідок чого суб'єкт господарської діяльності отримує виручку в грошовій формі, яка спрямовується на відновлення процесу кругообігу засобів, його безперервне повторення» [13, с.895].

Важливим моментом виробництва та реалізації готової продукції є її оцінка та калькуляція. Гріднева Д.В. наголошує на тому, що: «за допомогою калькулювання обліковують собівартість. Метою калькулювання фактичної собівартості у виробництві є собівартість продукції. Для того щоб калькулювати фактичну собівартість готової продукції, потрібно обліковувати її випуск. Для визначення собівартості продукції потрібні як кількісні так і якісні її характеристики [9, с.81]. Собівартість розраховують за статтями витрат.

Науковці Єдинак Т.С., Карнаух А.М. доводять, що: «собівартість служить основою визначення цін на продукцію, тому її зниження у кінцевому результаті веде до збільшення фінансового результату діяльності і підвищення рівня рентабельності бізнесу. За допомогою аналізу витрат, що входять до складу собівартості, виявляється їх ефективність і раціональність, перевіряються якісні показники роботи, встановлюються коректні ціни, а також планується рівень прибутку і рентабельності виробництва. Ефективність роботи підприємства безпосередньо залежить від наявності інформації про формування собівартості продукції, оскільки, по-перше, витрати на виробництво – це основа для визначення ціни продажу; по-друге, інформація про собівартість – база для управління виробництвом» [14, с.187].

Особливості обліку готової продукції в різних аспектах розглядають у своїх дослідженнях науковці, перелік напрацювань яких розміщений у Додатку А.

Отже, аналіз літературних джерел дозволив сформулювати власне визначення готової продукції та вказати на вимоги, яким така продукція має відповідати. Вивчення класифікаційних ознак готової продукції показало, що більшість авторів використовують однакову класифікацію при розгляді даного питання. Важливим питанням виробництва готової продукції є визначення її собівартості, яка служить базою ціноутворення та впливає на фінансовий результат діяльності підприємства.

1.2. Нормативне забезпечення обліку і контролю готової продукції

Регулювання обліку і контролю готової продукції підприємств здійснюють нормативні документи: кодекси, закони, положення, постанови, методичні рекомендації та інструкції.

Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436-IV «визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання» [29].

Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI «регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків, зокрема визначає вичерпний перелік податків і зборів, ... порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки...» [30].

Відповідальність за протиправні дії з інформацією підприємства та її документами забезпечує Кодекс про адміністративні порушення від 07.12.1984 № 8073-X, який визначає розмір штрафів за вчинення умисних дій [31].

Закон України «Про ціни та ціноутворення» від 21.06.2012 р. № 5007-VI визначає основні засади «цінової політики і регулює відносини що виникають у процесі формування, встановлення та застосування цін, а також здійснення державного контролю та спостереження у сфері ціноутворення» [32].

Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 р. № 2258-VIII регулює правові засади аудиту фінансової звітності та здійснення аудиторської діяльності. При перевірці фінансової звітності перевіряється правильність відображення готової продукції та незавершеного виробництва, контролюються суми доходу від реалізації продукції та відображення собівартості реалізованої продукції [33].

Основним нормативним документом, що регулює процес обліку на підприємстві в цілому, та готової продукції зокрема, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV. Закон також встановлює правові аспекти здійснення облікового процесу та

формування фінансової звітності [34].

Готова продукція належить до запасів підприємства. Тому, важливим документом, який регламентує порядок обліку готової продукції є Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» № 246 (НП(С)БО 9).

Готова продукція як складова запасів підприємства, відповідно до НП(С)БО 9: «виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом» [35].

Готову продукцію при оприбуткуванні оцінюють за первісною вартістю, так вказує ст.8 НП(С)БО 9. На практиці первісна вартість готової продукції визначається після розрахунку всіх витрат, які формують її фактичну собівартість. А такі показники можливо розрахувати тільки в кінці звітного періоду (місяця або кварталу). Протягом звітного періоду використовується планова ціна. По закінченні звітного періоду обраховується відхилення планової вартості від фактичної.

Засади визначення собівартості готової продукції та її реалізації визначає НП(С)БО 16 «Витрати» № 318. Відповідно до НП(С)БО 16 «собівартість реалізованої продукції складається з виробничої собівартості продукції, яка була реалізована протягом звітного періоду, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат» [36].

Виробнича собівартість готової продукції включає: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, загальновиробничі витрати (змінні та постійні), рис.1.2. Змінні витрати розподіляються на кожну одиницю виробленої продукції з використанням виробничої потужності за методом стандартних витрат. Постійні витрати бувають розподілені (відносяться на кожну одиницю продукції незавершеного виробництва) та нерозподілені, які повністю відносяться на собівартість. Також у НП(С)БО 16 встановлено витрати, які відносяться до збутових витрат підприємства.

Реалізація готової продукції відбувається, відповідно до НП(С)БО 9 та методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів, за одним з методів:

«ідентифікованої собівартості; середньозваженої собівартості; методом ФІФО; нормативних затрат або ціни продажу» [35; 37].

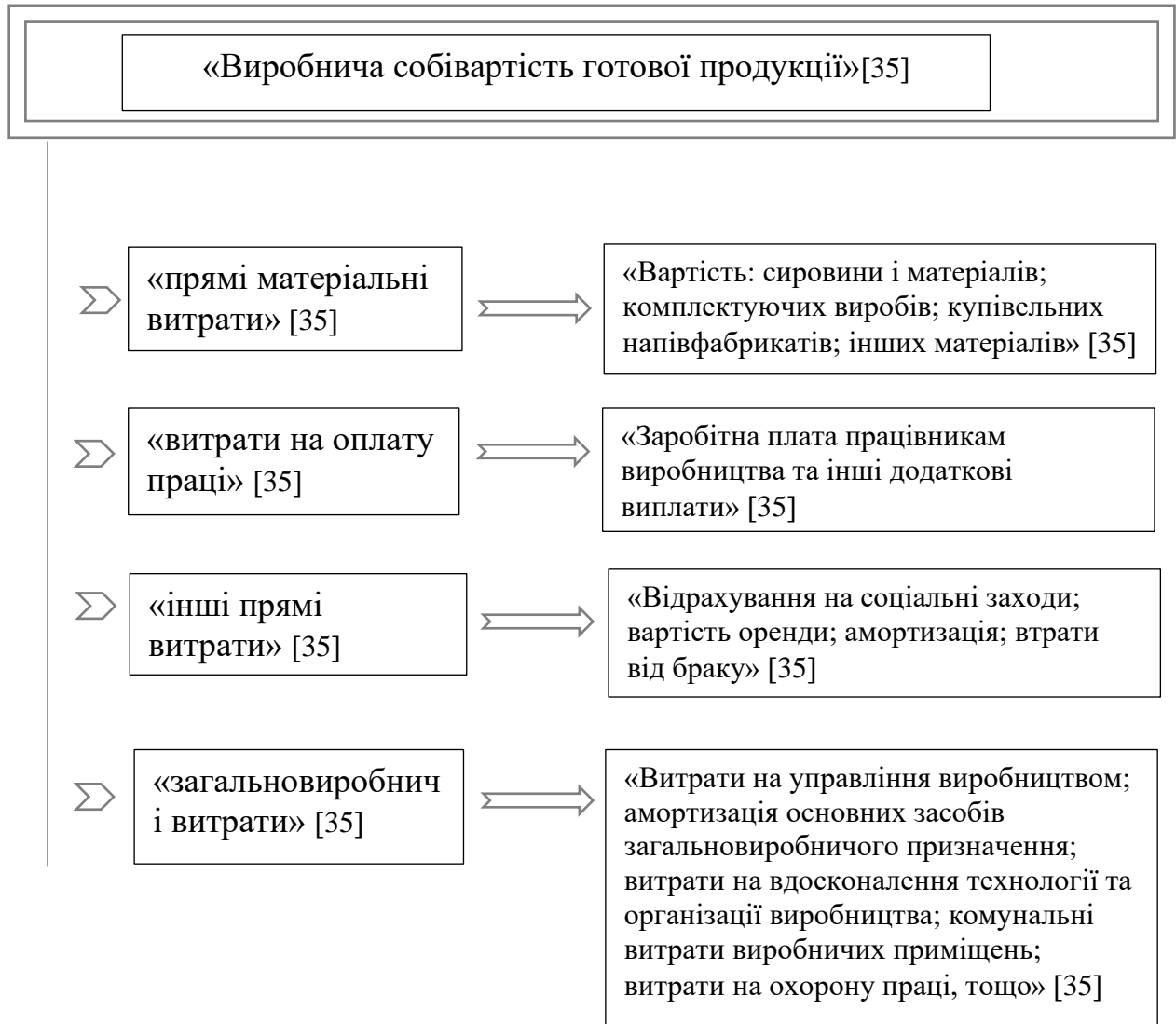

Рисунок 1.2 Склад витрат виробничої собівартості готової продукції
Джерело: побудовано автором на підставі [35]

Ціна реалізації визначається підприємство самостійно з врахуванням її собівартості. Податковий кодекс (п.14) визначає поняття звичайної та ринкової ціни: «звичайна ціна - ціна товарів (робіт, послуг), визначена сторонами договору (п.14.1.71); ринкова ціна - ціна, за якою товари (роботи, послуги) передаються іншому власнику за умови, що продавець бажає передати такі товари (роботи, послуги), а покупець бажає їх отримати на добровільній основі (п.14.1.219)» [30]. Жмудінський В.П. вивчивши питання формування цін,

зазначає, що: «вищенаведеними нормами чинного податкового законодавства прямо визначено, що суб'єкти господарювання вправі встановлювати ціну на продукцію, яка пропонується до продажу у відповідності до ринкових принципів, в результаті переговорів та погодження між сторонами договорів, тобто при продажі продукції повинна застосовуватися звичайна (ринкова) ціна, яка склалася на ринку у той період, а база оподаткування повинна бути визначена у відповідності до абз. 2 пункту 188.1 ст. 188 ПК України» [38, с.69].

Доходи від реалізації готової продукції відображаються в бухгалтерському обліку відповідно до регламенту НП(С)БО 15 «Дохід» [39].

Ще одним важливим документом є НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», яке встановлює види звітності, що формуються на підприємстві будь якої форми власності, і де відображається інформація про готову продукцію підприємства [40].

Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів від 10.01.2007, № 2, в тому числі і готової продукції, яка до цих запасів належить, визначають основні засади визнання та оцінки запасів їх документальне оформлення, порядок обліку і контролю в місцях зберігання запасів, обліку транспортно-заготівельних витрат і тари [37].

На кожному виробничому підприємстві проводиться інвентаризація готової продукції. Регламентується названий процес «Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань від 02.09.2014 р. № 879» [41].

В бухгалтерському обліку для реєстрації операцій за господарськими процесами, використовуються рахунки готової продукції її собівартості, витрат на виробництво продукції та доходів від її реалізації та на їх основі формуються кореспонденції рахунків відповідно до положень «Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку від 31.05.2019. № 226» [42].

Таким чином, в Україні сформована нормативно-правова база, яка регламентує та регулює питання обліку готової продукції та її реалізації.

1.3. Організація контролю готової продукції

Стабільний фінансовий стан будь-якого підприємства досягається при отриманні максимального прибутку з мінімальними затратами. Керівництво підприємства повинно забезпечити належну систему зовнішнього і внутрішнього контролю за результатами діяльності в цілому та готової продукції зокрема.

Важливим контрольним заходом для підприємства є проведення перевірки. Метою проведення контролю готової продукції є дослідження відповідності та встановлення дійсності і своєчасності проведених операцій з готовою продукцією та правильність відображення таких операцій на рахунках бухгалтерського обліку.

Макаренко А.П., Босенко Е.О. зазначають, що «організація аудиторської перевірки у суб'єктів аудиторської діяльності розпочинається з укладання договору на проведення аудиту, в якому визначається мета і завдання аудиторської перевірки. Відповідальні за аудиторську перевірку визначають організаційно - методологічні аспекти організації і методики проведення аудиторської перевірки для досягнення поставленої мети і виконання завдань. Для підтвердження і підвищення якості аудиту доцільно мати правильно сформовану методику визначення основних компонентів організаційно-методологічних аспектів аудиторських перевірок» [43]. Автори пропонують основні організаційно-методологічні підходи до перевірки готової продукції здійснювати за схемою, зображеною на рисунку в Додатку Б.

Колектив авторів Кравченко М.В., Даценко А.Є., Золотаренко Ю.В. в своєму дослідженні наголошують, що «доцільним є проведення аудиту готової продукції за наступними етапами:

- 1) підготовка та планування аудиту: попередній аналітичний огляд операцій; розробка загальної стратегії перевірки, складання загального плану і програми аудиту; оцінка ризику неефективності аудиту, встановлення меж суттєвості;

2) перевірка системи обліку та внутрішнього контролю: вивчення елементів системи внутрішнього аудиту готової продукції; оцінка ризиків контролю в управлінні продажами готової продукції; складання відкоректованих програм аудиту;

3) збір аудиторських доказів і документування аудиту: визначення способів вибіркової перевірки; тестування та перевірка господарських операцій щодо обліку готової продукції; проведення аналітичних процедур; перевірка окремих сальдо рахунків; використання роботи експертів і третіх осіб; складання робочих документів;

4) заключний етап перевірки: систематизація, узагальнення, аналітична оцінка результатів аудиторської перевірки; підготовка звіту; складання висновку» [44, с.850].

На думку Кизилова Г.І., Спіциної Н.В. «Об'єкти виробничої діяльності підприємств мають складні організаційно-економічні структури, яким властиві динамічність, взаємовплив зовнішніх і внутрішніх факторів, тому доцільно використовувати системний підхід під час організації аудиту. ... перевірка запасів та продукції здійснюється з урахуванням асортименту, механізму закупівлі ресурсів та їхнього руху, тривалості операційного циклу та виробничої структури, технологій виробництва тощо, які мають вплив на результат облікових оцінок» [45, с.112].

Меліхова Т.О., Феофанова І.В., Лісіна Н.Л. зазначають, що «своєчасно проведений аудит готової продукції дає можливість встановити правильність ведення обліку готової продукції, визначити проблемні ділянки та надати пропозиції щодо їх вирішення» [46, с.20].

Під час проведення аудиту готової продукції можуть бути виявлені порушення (табл. 1.2). Маркова Т.Д., Головаченко Л.М., Стрепенюк М.М., Римар Г.А. провівши дослідження щодо контролю обліку готової продукції зробили висновок, що: «виявлені порушення суттєво впливають на фінансовий результат діяльності підприємства та на оформлення і ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності» [47, с.90].

Таблиця 1.2. – Ймовірні порушення, за результатами контролю готової продукції

Зміст	Нормативний акт, положення якого порушено	Результати порушення
Недостатня кількість готової продукції на складі підприємства	НП(С)БО 9 «Запаси»	Терміни реалізації готової продукції перенесені на не визначений період
Зниження собівартості готової продукції	НП(С)БО 16 «Витрати»	Невиправдане підвищення прибутку
Зниження доходів від реалізації готової продукції	НП(С)БО 15 «Дохід»	Ухилення від сплати податків
Відсутність документів оплати покупців за реалізовану готову продукцію	НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	Помилки при формуванні фінансової звітності
Завищення вартості незавершеного виробництва	Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні	Завищення собівартості виробленої продукції
Неправильне визначення обсягів виготовленої продукції	Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань	Викривлення звітності. Не правильне нарахування заробітної плати та утримання податків

Джерело: створено автором з використанням [47]

До внутрішніх перевірок готової продукції належить інвентаризація, яка здійснюється обов'язково в кінці звітного періоду та може бути проведена позапланово у визначених законодавством випадках.

Отже, випуск готової продукції та її реалізація є важливими стадіями господарського процесу будь-якого виробничого підприємства. Тому проведення контрольних заходів у вигляді зовнішніх перевірок та інвентаризації є нагальною потребою для уникнення ймовірних порушень при обліку готової продукції, для забезпечення прийняття вчасних та ефективних управлінських рішень.

Висновки до розділу 1

1. Опрацювання літературних джерел щодо поняття «готова продукція» дало можливість вказати на те, що визначення практично повторюються у

більшості авторів. Готова продукція – це результат роботи підприємства, реалізація якої впливає на фінансові результати.

2. Вивчено класифікаційні ознаки готової продукції, що дало змогу запропонувати ще одну ознаку, а саме класифікація за терміном зберігання готової продукції.

3. Зазначено, що важливим моментом виробництва та реалізації продукції є визначення її собівартості, яка впливає на формування ціни готової продукції та на ефективність роботи підприємства в цілому.

4. Доведено, що регулювання обліку і контролю готової продукції здійснюється на підставі нормативно-законодавчих актів, а саме кодексів, законів, НП(С)БО, постанов, інструкції. Основним нормативним документом, який регулює облік готової продукції є НП(С)БО 9 «Запаси».

5. Встановлено, що організація перевірки готової продукції є важливим елементом діяльності підприємства, оскільки вона вказує на позитивні сторони та негативні моменти при обліку виробництва та реалізації готової продукції. Зазначено складові контрольної перевірки та вказано на ймовірні порушення, які виникають при контролі за обліком готової продукції.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО БРЕНДУ ОДЯГУ

2.1. Тенденції розвитку легкої промисловості України та українських брендів одягу

Легка промисловість України важлива галузь з виробництва промислових товарів. По класифікації легка промисловість складається з текстильного виробництва, виробництва одягу та виробництва виробів зі шкіри та інших матеріалів.

На українському ринку працює досить значна кількість підприємств, які займаються текстильним виробництвом та виготовленням одягу, рис. 2.1.

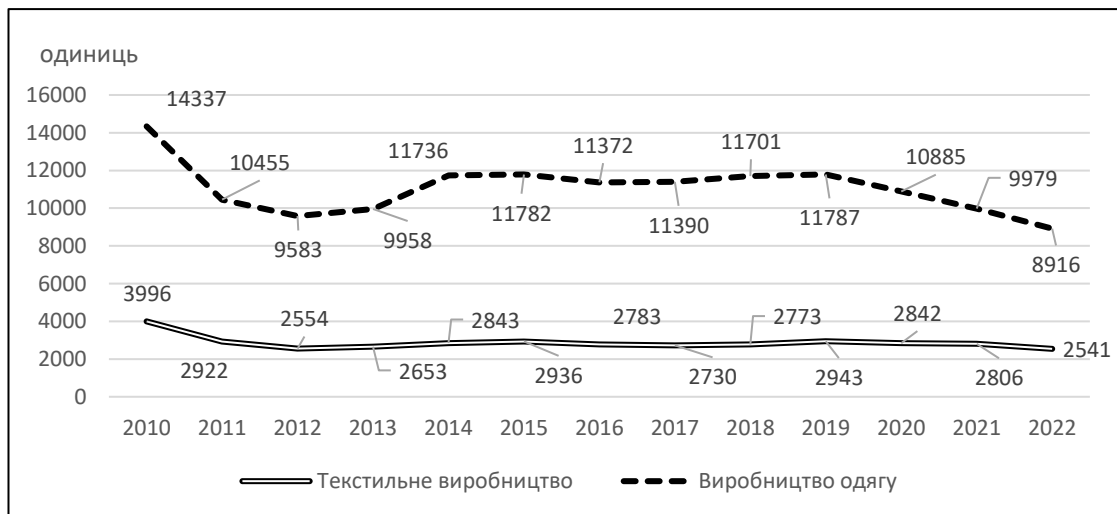

Рисунок 2.1 Кількість суб'єктів господарювання в Україні, які займаються текстильним виробництвом та виробництвом одягу

Джерело: побудовано автором за даними [48]

З рис.2.1 бачимо, що за досліджуваний період відбулися значні зміни в кількості підприємств легкої промисловості. Кількість підприємств текстильного виробництва зазнали значного скорочення у 2011-2012 роках. Потім їх кількість почала незначно збільшуватись, а в 2022 році знову

зменшилась. Підприємства з виробництва одягу зазнали більш значних коливань. З 2014 року по 2019 рік їх кількість трималась в межах 11300-11700 підприємств, а за останні три роки їх кількість значно зменшилась. Ці зміни викликані не стабільністю економіки України в цілому та початком воєнних дій за останні роки.

Обсяги реалізації продукції легкої промисловості подані в табл. 2.1.

Таблиця 2.1. – Обсяги реалізації продукції легкої промисловості України

Показники	Дані за роками, млн. грн			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2020	2021	2022	2021 від 2020	2022 від 2021	2021 від 2020	2022 від 2021
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів, всього	23834,1	28260,9	30713,8	4426,8	2452,9	118,6	108,7
1) Текстильне виробництво	9254,4	11443,2	11692,7	2188,8	249,5	123,7	102,2
– Ткацьке виробництво	683,3	830,8	1653,1	147,5	822,3	121,6	199,0
– Виробництво інших текстильних виробів	8268,3	10263,8	9767,2	1995,5	-496,6	124,1	95,2
2) Виробництво одягу	9577,2	9857,9	11170,7	280,7	1312,8	102,9	113,3
– Виробництво одягу, крім хутряного	8500,7	8643,7	9643,4	143,0	999,7	101,7	111,6
– Виготовлення виробів із хутра	4,2	-	-	-	-	-	-
– Виробництво трикотажного та в'язаного одягу	1072,3	944,1	1527,3	-128,2	583,2	88,0	161,8
3) Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	5002,5	6959,8	7850,4	1957,3	890,6	139,1	112,8

Джерело: побудовано автором за даними [48]

Дані табл. 2.1. показують, що за три роки обсяги реалізації продукції легкої промисловості зросли на 18,6% або на 4426,8 млн. грн. у 2021 році в порівнянні з 2020 роком, та ще на 8,7% або на 2452,9 млн. грн. у 2022 році в порівнянні з 2021 роком. Зростання показників реалізації продукції відбулося практично за всіма позиціями за досліджуваний період. Структура обсягів реалізації продукції легкої промисловості показана на рис. 2.2.

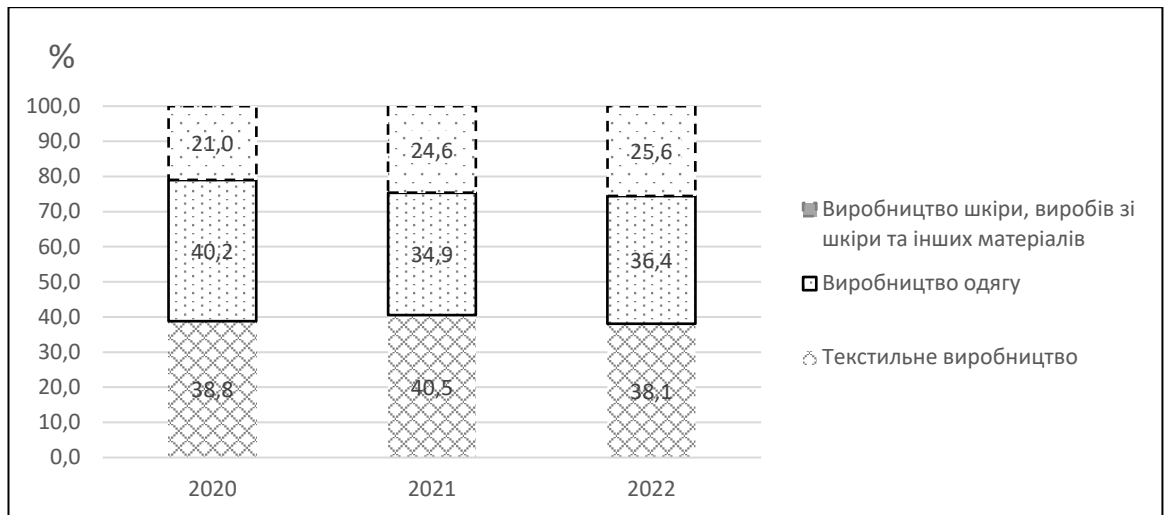

Рисунок 2.2 Структура обсягів реалізації продукції легкої промисловості України

Джерело: побудовано автором за даними [48]

Як видно з рис. 2.2. текстильне виробництво та виробництво одягу мають майже однакову питому вагу в загальній структурі обсягів реалізації продукції.

В Україні виробляється і реалізується досить великий асортимент жіночого та чоловічого одягу. Структура виготовлення одягу наведена на рис. 2.3

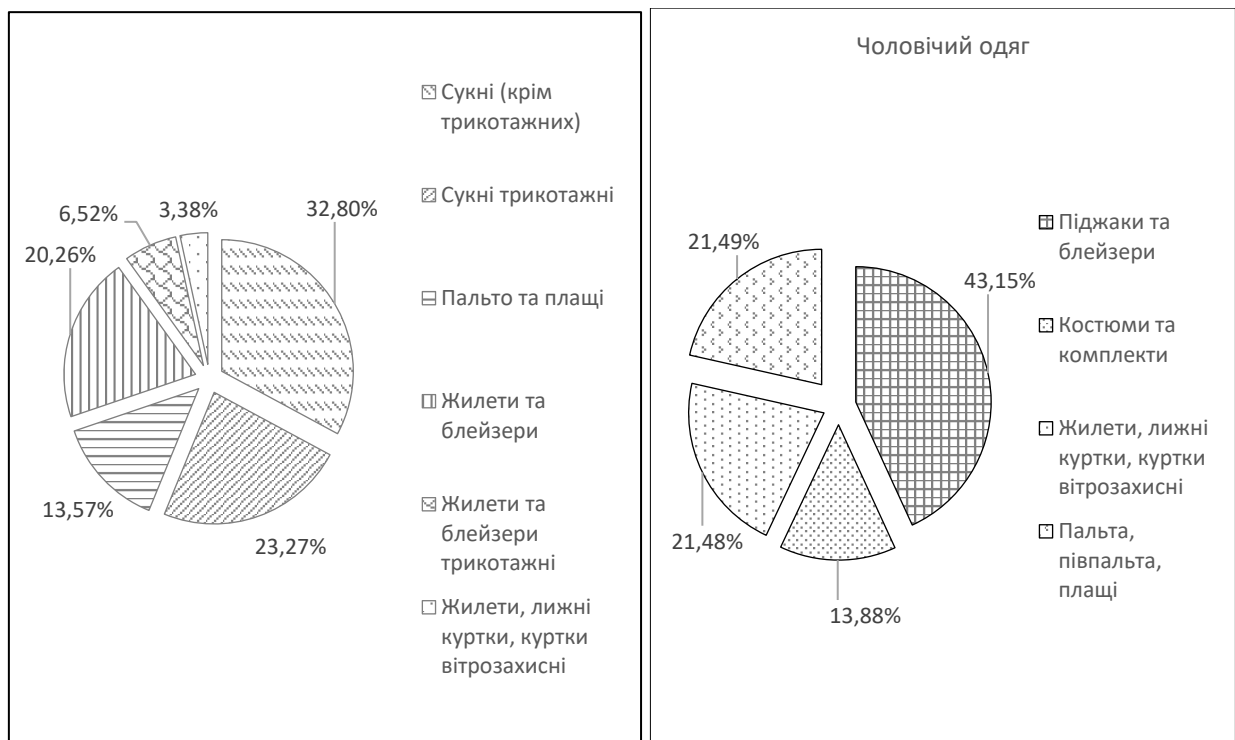

Рисунок 2.3 Структура виготовлення жіночого та чоловічого одягу за типами виробів

Джерело: побудовано автором за даними [48]

За даними Державної служби статистики жіночого одягу виробляється більше ніж чоловічого. Серед жіночого одягу найбільшу питому вагу мають сукні різних видів, вони займають 56% виробленої продукції. Другу позицію займають жилети та блейзери 26%, а на третій – виготовлення пальто та плащів – 14%. Серед чоловічого одягу найбільше виготовляється піджаків та блейзерів 43%. Цікаво, що питома вага костюмів найменша і становить майже 14% [48].

Ринок пошиття одягу зазнав серйозних змін з початку повномасштабної війни. Частина підприємств швейної галузі, які випускали одяг високої моди та повсякденний одяг або припинили своє існування або перемістили свої виробничі потужності в безпечні регіони України. Чисельні підприємства які відшивали одяг для жінок перепрофілювали свою діяльність і виготовляють одяг для армії: військову форму, футболки, нижню білизну, флісові куртки, спальні мішки, розгрузки.

Відомий український дизайнер Андре Тан зазначив, що «частина його бізнесу перейшла на військову допомогу. За два тижні війни працівниці швейного виробництва відшили понад десять тисяч одиниць продукції: штани, жилети, балаклави, спальні мішки, білизну, плащ-палатки, розгрузки» [49]. І продовжують це робити до теперішнього часу. Тому пропозиція стильного українського одягу дещо скоротилась.

Кудіна А.В. зазначає, що «сьогодні ринок одягу – це не просто задоволення базової потреби бути одягненим. Це індустрія, що дозволяє ... виражати свою сутність, рівень достатку та образ життя» [50, с.101]. Тому поняття «бренд одягу» має важливе значення як для покупців, так і для виробників одягу.

За даними Української асоціації підприємств легкої промисловості «майже 2000 підприємств в Україні займаються виготовленням одягу» [51]. Але при цьому досить обмежена кількість має свій бренд та використовує його для позиціонування своєї продукції в Україні та за її межами.

Перелік деяких українських виробників одягу, які виробляють та реалізують одяг під відомими брендами наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2. – Українські бренди одягу та їх позиціонування на ринку

Назва бренду	Позиціонування	Відмінність від конкурентів
Andre Tan [49]	«Fashion одяг» [49]	«Філософія бренду: дарувати світло навіть у найтемніші часи» [49]
VOVK [52]	«Доступний одяг високої якості»[52]	«Бренд акцентує увагу на клієнтах» [52]
MAGNETIC brand clothes [53]	«Жіночі колекції з поєднанням смаку, прагматизму і класики» [53]	«Поєднання вишуканості, жіночності, комфорту і практичності» [53]
FIORE BIANCO [54]	«Сучасний жіночий одяг з високоякісної тканини» [54]	«Простота ліній, комфорт та унікальність» [54]
OneByOne [55]	«Виробник жіночого одягу» [55]	«Доступність для кожної жінки» [55]
Gabanchi [56]	«Спортивний та класичний жіночий одяг всіх розмірів» [56]	«Різні формати одягу та його стилізація» [56]
O.TAJE [56]	«Виробник трикотажних виробів» [56]	«Кардигани та сукні з трикотажу коштують дешевше ніж їх аналоги» [56]
Мережка [56]	«Вишиті сорочки, сукні, чоловічий та дитячий одяг» [56]	«Стильний одяг за бюджетну ціну» [56]
Goldi [57]	«Виробництво тканин для пошиття жіночого, чоловічого та дитячого одягу» [57]	«Український трикотаж гарної якості за доступною ціною. Популяризація культури одягу різних напрямів та стилів серед звичайних людей» [57]
Едельвіка [58]	«Вишиванки чоловічі, жіночі, дитячі; спец. одяг, текстиль» [58]	«Весь процес від виробництва тканин до готового вирубу здійснюється на підприємстві» [58]

Джерело: побудовано автором за даними [50]

Інформація з табл. 2.2 показує, що українські виробники брендового одягу позиціонують себе як виробників якісного одягу для чоловіків, жінок та дітей. При цьому їхня робота направлена на виготовлення одягу за доступними цінами.

В кваліфікаційній роботі магістра приділимо увагу розвитку ПрАТ «Едельвіка» та його однойменного бренду.

Компанія «Едельвіка» працює на ринку Волинської обл. та України з 1994 року. Компанія має власне ткацьке, швейне та оздоблювальне виробництво. Компанія має власний магазин у м. Луцьк, та інтернет-магазин, одяг продається у великих супермаркетах різних міст України. Як зазначається на сайті підприємства «виробництво починається з виготовлення тканин та закінчується випуском колекцій одягу. Власні ткацькі потужності дають можливість виготовляти широкий спектр тканин від платтяно-костюмних та декоративних до тканин спеціального та виробничого призначення. Завдяки сучасному оздоблювальному обладнанню підприємство відбілює, стабілізує та фарбує

тканину відповідно до вимог та потреб клієнта» [59]. Підприємство виготовляє натуральні льняні, бавовняні, змішані тканини. Компанія реалізує тканину покупцям, а також виготовляє та реалізує домашній текстиль, штори, рушники, серветки, скатертини та іншу продукцію ткацького виробництва.

Ще одним важливим напрямком роботи компанії є виготовлення різних видів одягу: плаття, блузи, жакети, спідниці, сарафани, чоловічі сорочки з елементами національної вишивки, а також і вишиванок чоловічих, жіночих та дитячих. ПрАТ «Едельвіка» позиціонує себе тим, що: «Особливість та унікальність бренду Едельвіка полягає в тому, що виробництво розпочинається з виготовлення тканини та закінчується готовим одягом. Творчим осередком на виробництві є експериментальний цех. Саме тут, у креативному тандемі художників, дизайнерів та конструкторів створюються моделі одягу для майбутніх колекцій. Все починається з ескізу, який після опрацювань буде втілено в життя. Після погодження усіх нюансів стосовно моделі, творча група обирає тканину, фурнітуру та стилістику вишивки. Крок за кроком, з'являється експериментальний зразок, який стає взірцем для цілої партії в даній моделі» [59]. Компанія реалізує виготовлену продукцію українським споживачам та в зарубіжні країни.

Основні показники господарської діяльності ПрАТ «Едельвіка» наведені в табл. 2.3.

Дані табл. 2.3 показують, що ПрАТ «Едельвіка» за досліджуваний період значно погіршила показники своєї діяльності. Чистий прибуток підприємства від реалізації продукції знижувався кожного року. Зниження прибутку від реалізації продукції у 2022 році викликане в значній мірі воєнним станом в Україні. З початком війни перервались ланцюги продажу продукції у ворожі країни, що в значній мірі і вплинуло на результат. Це пояснюється і зниженням валового прибутку та чистого прибутку підприємства.

Вартість основних засобів за три роки збільшилась на майже 8000 тис. грн. Запаси підприємства збільшились по всіх складових. Зменшились розміри дебіторської та кредиторської заборгованості.

Коефіцієнт зносу основних засобів показав, що у 2022 році на підприємстві

вини зношені на 60%. А коефіцієнт придатності становить 40%. Це значить, що керівництву необхідно оновлювати основні засоби.

Таблиця 2.3. – Показники діяльності ПрАТ «Едельвіка»

Показники	Дані за роками			Абсолютне відхилення	
	2020	2021	2022	2021р. від 2020р.	2022 р. від 2021р.
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	85 472	66 931	44 159	-18 541	-22 772
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	64 784	43 713	29 853	-21 071	-13 860
Валовий прибуток, тис. грн.	20 688	23 218	14 306	2 530	-8 912
Чистий прибуток, тис. грн.	2 253	1 466	152	-787	-1 314
Затрати на виробництво, тис. грн	62 898	74 502	54 048	11 604	-20 454
Середньоспиксова чисельність працівників, осіб	219	236	236	17	0
Вартість основних засобів, тис. грн.	52669	60688	60667	8 019	-21
Виробничі запаси, тис. грн.	13769	15492	24117	1 723	8 625
Незавершене виробництво, тис. грн.	9415	9751	10333	336	582
Готова продукція, тис. грн.	37250	50873	62801	13 623	11 928
Товари, тис. грн.	4003	4667	4990	664	323
Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги, тис. грн.	34 876	10 444	9 978	-24 432	-466
Кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги, тис. грн.	521	315	312	-206	-3
Рентабельність діяльності	2,64	2,19	0,34	-0,45	-1,85
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,51	0,52	0,60	0,01	0,08
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,49	0,48	0,40	-0,01	-0,08
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,27	3,60	1,34	1,33	-2,26
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,90	0,44	0,79	-0,45	0,35
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,02	0,66	0,01	0,64

Джерело: побудовано автором за даними фінансової звітності підприємства

Коефіцієнт поточної ліквідності (нормативне значення більше 2,5) характеризує здатність підприємства виконати короткострокові зобов'язання. Розрахований коефіцієнт в 2020 та 2021 роках був більше нормативного, а в 2022 році значно знизився і став нижче нормативного. Тому необхідно це врахувати при здійсненні короткострокових розрахунків.

Коефіцієнт швидкої ліквідності – це здатність вчасно погасити короткострокові зобов'язання за рахунок високоліквідних активів. Нормативне значення показника 0,6-0,8. На кожну гривню поточних зобов'язань припадає 0,79 грн. високоліквідних активів. В 2022 році цей показник відповідає нормативному, але керівництву необхідно переглянути свою платоспроможність.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, чи зможе підприємство погасити свої борги за рахунок грошових коштів, його нормативне значення, більше 0,2. Оскільки, розрахований коефіцієнт за всі три роки більше нормативного, то підприємство в змозі швидко розрахуватись з боргами.

Таким чином, стан підприємства не стабільний та потребує покращення.

Динаміка та структура готової продукції у запасах підприємства подана у табл. 2.4.

Таблиця 2.4. Динаміка та структура запасів ПрАТ «Едельвіка»

Статті активів	2020		2021		2022	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
Запаси	64437	100	80783	100	102241	100
Виробничі запаси	13769	21,4	15492	19,2	24117	23,6
Незавершене виробництво	9415	14,6	9751	12,1	10333	10,1
Готова продукція	37250	57,8	50873	63,0	62801	61,4
Товари	4003	6,2	4667	5,8	4990	4,9

Джерело: побудовано автором за даними фінансової звітності підприємства

З табл. 2.4 видно, що готова продукція за весь досліджуваний період займає значну частку в структурі запасів підприємства: 57,8% у 2020 році та 61,4% у 2022 році. Друге місце належить виробничим запасам, 23,6% у 2022 році, які є важливими складовими готової продукції підприємства. Незавершене виробництво займає третю позицію, і є важливою складовою готової продукції.

Війна внесла свої корективи у діяльність українських підприємств. Багато підприємств, у тому числі і ПрАТ «Едельвіка» перейшли на випуск продукції, яку потребує наша оборонна промисловість та військові. У зв'язку з цим інформація про виробництво та реалізацію продукції за останній рік є закритою інформацією. В даному випадку, ми можемо використовувати для аналізу дані

2020 року. Об'єми виробництва та реалізації готової продукції ПрАТ «Едельвіка» наведений у табл. 2.5.

Таблиця 2.5. – Виробництво та реалізація готової продукції
ПрАТ «Едельвіка»

Назва виду продукції	Кількість виробленої продукції	Кількість реалізованої готової продукції	Вартість реалізованої продукції, виробленої
Тканини з волокон з бавовною (крім тканин з ниток різних кольорів), тис. м ²	1223,0	527,3	27418,5
Тканини з волокон з бавовною з ниток різних кольорів, тис. м ²	375,9	233,6	12146,4
Білизна столова тканина, кг	40315,8	22043	6723,2
Шланги текстильні, кг	2729	35,0	45,0
Сукні жіночі та дівчачі, тис. шт.	11,6	9,8	4558,3
Спідниці та спідниці-брюки жіночі та дівчачі, тис. шт.	3,1	5,2	1223,0
Сорочки чоловічі та хлопчачі, тис. шт.	13,7	18,6	5395,2
Блузки, сорочки та батники жіночі та дівчачі, тис. шт.	18,7	16,1	7353,3
Сумки з текстильних матеріалів, тис. шт.	1,5	1,1	66,5

Джерело: побудовано автором за даними статистичної звітності підприємства

З даних табл. 2.5 можемо зробити висновок, що на продукцію, яка виробляється на підприємстві існує попит, вона реалізується, інколи навіть більше, ніж вироблено в поточному році (сорочки чоловічі та хлопчачі). Підприємство отримує доходи від реалізації продукції.

Отже, враховуючи складну ситуацію в Україні, викликану військовими діями, підприємство працює, випускає продукцію, реалізує її та отримує доходи.

2.2. Облік готової продукції швейного підприємства

На ПрАТ «Едельвіка» за обліковий процес відповідає бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером. Робота бухгалтерії організована відповідно до засад Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в

Україні». Основними внутрішньо фірмовими документами, які регламентують роботу бухгалтерії є Положення про бухгалтерію, Наказ про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику підприємства, графіки документообігу. В перелічених документах є норми, які стосуються обліку готової продукції.

Готова продукція ПрАТ «Едельвіка» виготовляється у ткацькому, швейному та оздоблювальному виробництві.

В Положенні про бухгалтерію, в розділі VII Взаємовідносини, зазначається, що: «бухгалтерія взаємодіє зі всіма структурними підрозділами ПрАТ «Едельвіка» щодо питань забезпечення процесу бухгалтерського обліку оперативною інформацією, зокрема:

– Ткацьким виробництвом – з питань бухгалтерського супроводу та контролю за операціями з отримання ткацьким виробництвом сировини зі складу сировини, виробництва сировини, списання сировини на уток, передачі тканини на склад сурової тканини;

– Оздоблювальним виробництвом – з питань бухгалтерського супроводу та контролю за операціями отримання хімічних препаратів на оздоблювальне виробництво, отриманням сурової тканини, зшиванням сурової тканини, списанням хімічних препаратів на оздоблювальну тканину, прийому готової тканини на склад готової продукції;

– Швейним виробництвом - з питань бухгалтерського супроводу та контролю за операціями видачі матеріалів та тканини на швейне виробництво. Безпосередньо виробництва швейних виробів (розкрою, вишивки, пошиття), передачею готових виробів на склад готової продукції;

– Відділом маркетингу – з питань бухгалтерського супроводу та контролю за операціями з реалізації готової продукції ПрАТ «Едельвіка» покупцям, юридичним та фізичним особам» [60].

На підприємстві готова продукція проходить такі етапи:

- 1) виробництво готової продукції;
- 2) зберігання продукції на складі;

3) реалізація готової продукції покупцям.

Розглянемо по черзі всі етапи готової продукції та відображення їх в бухгалтерському обліку.

Будь яке виробництво, і ткацьке в тому числі, починається з надходження сировини і матеріалів для виготовлення продукції. Основним документом, який оформляється при надходженні матеріалів і фурнітури на підприємство є Прибуткова накладна. На склад такі запаси зараховуються документом Акт оприбуткування запасів на склад.

Для початку виробництва сировина, матеріали чи пряжа передаються у ткацьке виробництво. Основні первинні документи, які використовуються в цьому підрозділі при виробництві різних видів тканин, наведені на рис. 2.4.

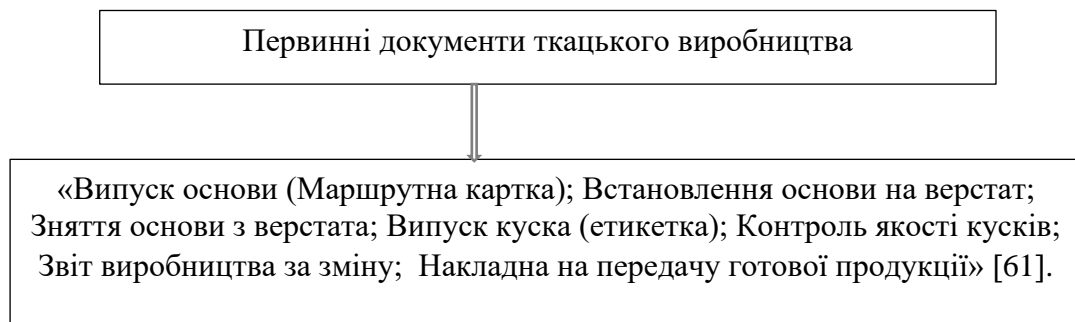

Рисунок 2.4 Первинні документи ткацького виробництва

Джерело: побудовано автором за даними графіку документообігу підприємства

Пряжа та нитки закріплюються на спеціальних пристроях, далі прикріплюються до ткацьких верстатів на яких відбувається створення тканин. Пряжа та нитки піддаються процесу шліхтування, тобто просочування спеціальною речовиною для склеювання волокон і надання міцності нитки. Це дуже відповідальна ділянка роботи, бо від її якості залежить міцність нитки на ткацьких верстатах. На ПрАТ «Едельвіка» використовують сучасні набивальні машини, які якісно готують основу для ткацтва. На ткацьких станках виготовляється готова тканина. В місяць виробляється до 120000 м тканини. Вона випускається сувоями, які передаються на склад сурової продукції.

Готова сурова тканина передається в оздоблювальне виробництво, в якому відбувається зшивання кусків сурової тканини, її обробка хімічними елементами,

оздоблення. Завдяки сучасному обладнанню тканина відбілюється, стабілізується та фарбується відповідно до вимог клієнтів. Частина готової продукції оздоблювального цеху передається на склад, звідки відбувається реалізація покупцям. Документи, які використовуються на виробництві показані на рис.2.5.

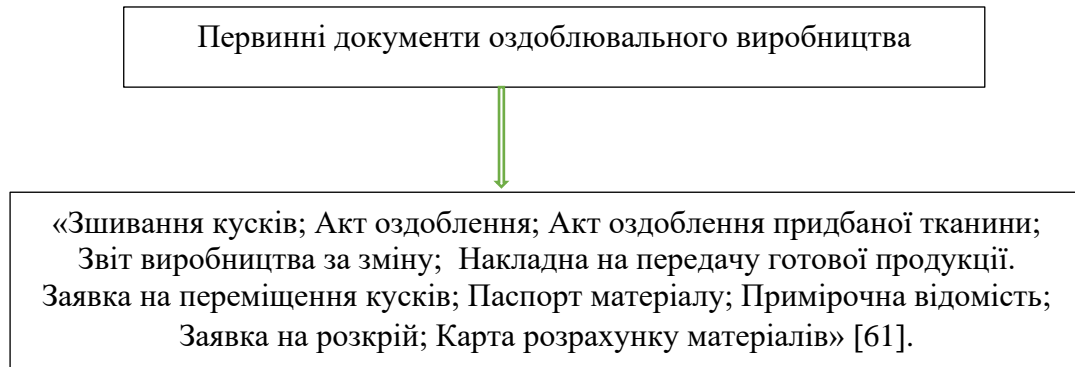

Рисунок 2.5 Первинні документи при виготовленні готової продукції оздоблювального виробництва

Джерело: побудовано автором за даними графіку документообігу підприємства

Частину продукції оздоблювального виробництва передають на швейне виробництво для пошиття готових виробів. Кожен кусок тканини перемірюють, виписують Паспорт куска. На основі паспортів складають Примірочну відомість. Далі куски підбираються на підставі Заявки на розкрій та Карти розкрою матеріалів і передаються в швейне виробництво.

Швейне виробництво ПрАТ «Едельвіка» складається з трьох дільниць: розкрійної, вишивальної та швейної. Первинні документи, які використовуються розкрійною дільницею швейного виробництва показані на рис. 2.6.

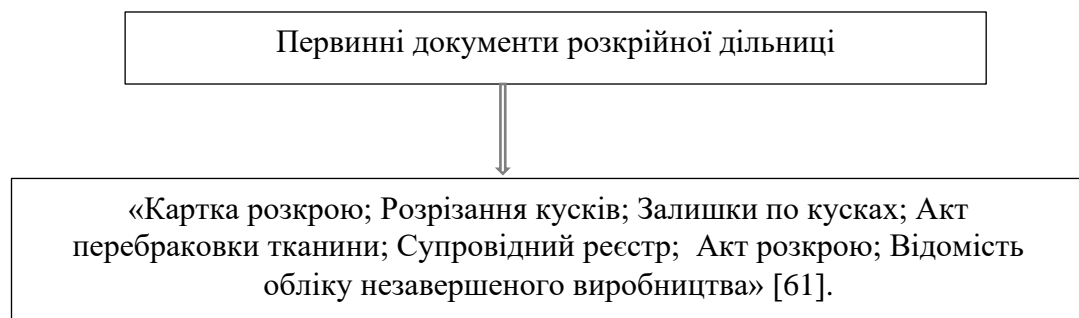

Рисунок 2.6 Первинні документи при виготовленні готової продукції розкрійної дільниці

Джерело: побудовано автором за даними графіку документообігу підприємства

В розкрійній дільниці тканину розрізають за визначеними лекалами. За виконаними роботами створюють Акт розкрою. Залишки тканини обліковують документом Залишки за кусками. Готові розкросені вироби передають на вишивальну дільницю або на швейну дільницю.

Якщо розкрійні матеріали передаються на вишивальну дільницю, то використовуються документи, показані на рис. 2.7. Вишиті вироби передаються у швейний цех для їх зшивання у готову модель одягу.

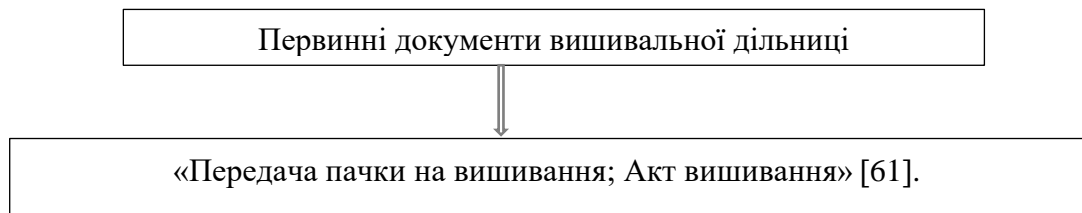

Рисунок 2.7 Первинні документи вишивальної дільниці
Джерело: побудовано автором за даними графіку документообігу підприємства

Швейна дільниця займається пошиттям готового одягу, деталі якого надходять з інших дільниць. Перелік документів швейної дільниці, наведений на рис. 2.8.

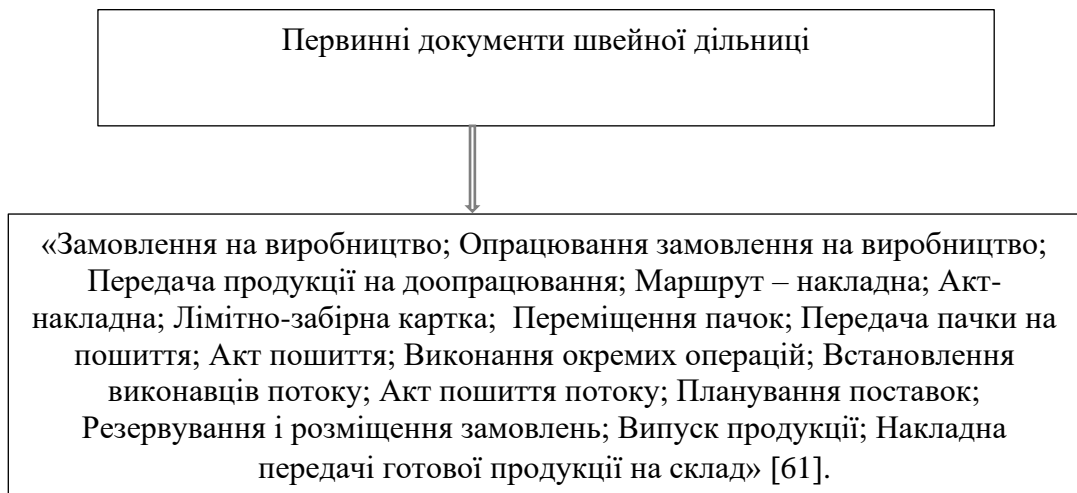

Рисунок 2.8 Первинні документи швейної дільниці при пошитті готової продукції

Джерело: побудовано автором за даними графіку документообігу підприємства

Після проходження всіх етапів виробництва готові швейні вироби потрапляють на склад готової продукції підприємства. Документом служить

Накладна на передачу готової продукції на склад. На складі готова продукція обліковується у Картках складського обліку. Комірник щодня записує кількість отриманої з виробництва продукції та кількість виданої продукції. На кінець дня визначаються залишки продукції на складі. Кожні п'ять днів проводиться перевірка правильності ведення записів у картці. Картки складаються на кожен вид продукції, яку виробляє підприємство. В кінці місяця завідуючий складом формує Матеріальний звіт, в якому відображаються залишки та рух продукції. Реалізація готової продукції здійснюється зі складу підприємства.

На підприємстві облік здійснюється у бухгалтерській програмі 1С Бухгалтерія. Для обліку готової продукції в названій програмі призначений довідник Продукція, в якому створюються Картки на кожен вид продукції, яка виробляється підприємством. У картку заноситься інформація про найменування продукції, одиниця виміру, при потребі записується інформація про розмір, колір готової продукції. Обов'язковими реквізитами є номенклатурна група (до якого виду продукції відноситься); статті витрат (на які статті витрат відносяться витрати по даному виду продукції); рахунок обліку, на який буде зарахована виготовлена продукція; специфікація продукції; ціни (планова ціна, яка використовується при виробництві та ціна продажу, за якого готовий виріб може бути реалізований покупцям. Може бути інший вид цін, наприклад гуртова, чи зі знижками); коди номенклатури для використання у податкових накладних. Вся інформація обов'язкова до заповнення при створенні картки готової продукції.

Зупинимось детальніше на специфікації продукції. До специфікації картки вноситься інформація про те, які матеріали будуть використовуватись при виготовленні конкретного виду готової продукції та їх кількість. Приклад специфікації виготовлення жіночої сукні 963-18/09 наведено у табл. 2.6.

При формуванні документа Звіт виробництва за зміну розраховуються матеріальні витрати на виготовлення певної кількості готових виробів, використовуючи дані специфікації. Також на підставі специфікації автоматично розраховуються вартісні витрати на виробництво готової продукції. В бухгалтерії розраховується планова ціна виробу, яка проставляється в документі

Звіт виробництва за зміну. По закінченні місяця розраховуються фактичні витрати, які були затрачені для виготовлення конкретного виду продукції.

Таблиця 2.6. – Специфікація на виготовлення сукні жіночої 963-18/09 р.48

Назва сировини і матеріалів	Кількість
Тканина ТПК-280-1 1/92 голуба рів'єра, м	3,42 м
Вішак Tomplast W 33/PS/P (44см) УНІВЕРС прозор, шт.	1 шт.
Стікер на вішаки, шт.	1 шт.
Етикетка жакорд горловина логотип 11*54мм біла, шт.	1 шт.
Етикетка жакорд горловина біла 62, шт.	1 шт.
Етикетка сатин бічна розмірна 30**55 62 (170/126/134), шт.	1 шт.
Етикетка бічна біл сатин СкдСрв 55%Бвн/45 ПЕ% 30*110 мм, шт.	1 шт.
Ярлик клеючий (самоклейка), шт.	2 шт.
Ярлик картонний крафт/глянц, шт.	1 шт.
Біркотримач, шт,	1 шт.
Мішок п/е пакувальний 600*1300 мм, шт.	1 шт.
Флізелін 25г/м клейевий крап Danelli F4P25 білий, м	0,458 м
Нитка шв 40/2 Sofia 100% ПЕ арт. 312 4570 м,	327,5 м
Акріл	2,1 г
Гудзик GM 8185/16Lбілі квадрат 11мм н/п	12 шт.
Нитка нижня поліестрова біла для вшивання	289,3 м
Флізелін д/виш 660 W 1640 білий 200 м/105см	0,743 м
Нитка виш ПЕ Fistas Fispoly 46868 №30 5000м	168,4 м
Нитка виш ПЕ Fistas Fispoly 10300 №30 5000м	236,2 м

Джерело: побудовано автором за даними специфікації підприємства

При закритті місяця відбувається розрахунок собівартості випущеної продукції. В бухгалтерії формується документ Довідка-розрахунок собівартості випущеної продукції в якому автоматично розраховується фактична собівартість продукції. В бухгалтерії формується Довідка розрахунок калькуляції собівартості готової продукції на кожен вид готової продукції. В цій довідці наводяться дані по матеріальних затратах на виробництво та загальновиробничих витратах. Калькуляція собівартості виробництва сукні жіночої 963-18/09 р.48 наведена в табл. 2.7.

Таблиця 2.7. – Фактична калькуляція собівартості виробництва сукні жіночої 963-18/09 р.48

Показники	Процеси виробництва			Всього
	Розкрій	Пошиття	Вишивання	
Виготовлено 280 одиниць				
1. Прямі витрати, грн				
Тканина ТПК-280-1 1/92 голуба рів'єра, м	21439,98			21439,98
Вішак Tomplast W 33/PS/P (44см) УНІВЕРС прозор, шт.		893,0		893,0
Стікер на вішаки, шт.		53,77		53,77
Мішок п/е пакувальний 600*1300 мм, шт.		634,6		634,6
Етикетка жакорд горловина логотип 11*54 мм біла		58,52		58,52
Етикетка жакорд горловина біла 62, шт.		139,65		139,65
Етикетка сатин бічна розмірна 30**55 62 (170/126/134), шт.		73,43		73,43
Етикетка бічна біл сатин СкладСрв 55%Бвн/45 ПЕ% 30*110 мм, шт.		148,2		148,2
Ярлик клеючий (самоклейка), шт.		20,52		20,52
Ярлик картонний крафт/глянц, шт.		23,75		23,75
Біркотримач, шт,		3,23		3,23
Флізелін 25г/м клейовий крап Danelli F4P25 білий, м		151,24		151,24
Нитка шв 40/2 Sofia 100% ПЕ арт. 312 4570 м,		190,0		190,0
Акріл		77,9		77,9
Гудзик GM 8185/16Lбілі квадрат 11мм н/п		608,0		608,0
Нитка нижня поліестрова біла для вшивання			639,92	639,92
Флізелін д/виш 660 W 1640 білий 200 м/105см			849,68	849,68
Нитка виш ПЕ Fistas Fispoly 46868 №30 5000м			466,64	466,64
Нитка виш ПЕ Fistas Fispoly 10300 №30 5000м			2965,71	2965,71
Всього прямих витрат	21439,98	3075,81	4921,95	29437,74
2. Загальновиробничі витрати, грн.				
Витрати на оплату праці	837,9	8732,4	14166,4	23736,7
Витрати на обслуговування виробничого процесу	250,8	2620,1	4250,2	7121,1
Інші витрати загальногосподарського призначення	250,8	4366,2	4250,2	8867,2
Нарахування ЄСВ на резерв відпусток	184,3	1920,9	3116	5221,2
Всього загальновиробничих витрат, грн.	1523,8	17639,6	25782,8	44946,2
Всього виробничих витрат, грн.	22963,78	20715,41	30704,75	74383,94

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

Вироблена продукція реалізується зі складу покупцям. Основним документом при реалізації є Видаткова накладна, та в обов'язковому порядку Податкова накладна, якщо покупець є платником ПДВ. При взаємовідносинах підприємства з покупцями готової продукції повинні бути укладені договори. Покупці подають на підприємство замовлення на конкретні види продукції, які хочуть придбати. Схематично процес реалізації продукції показаний на рис.2.9.

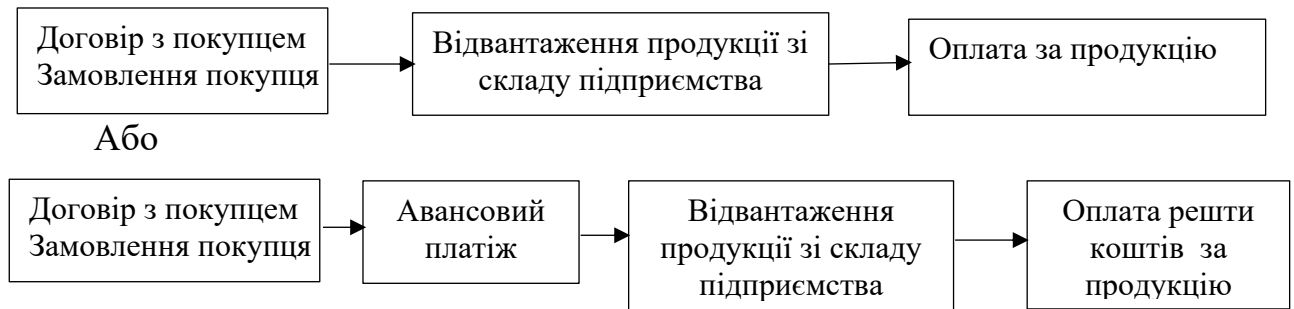

Рисунок 2.9 Відображення процесу реалізації готової продукції

Джерело: побудовано автором

Готова продукція, відповідно до інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, обліковується на рахунку 26 «Готова продукція» (табл. 2.8).

Таблиця 2.8. – Характеристика рахунку 26 «Готова продукція»

Назва	Призначення	Відображення за дебетом	Відображення за кредитом
26 «Готова продукція»	Для узагальнення інформації про наявність та відвантаження готової продукції швейного та оздоблювального виробництва	Оприбуткування на склад готової продукції швейного та оздоблювального виробництва	Списання собівартості готової продукції

Джерело: побудовано автором

До основних бухгалтерських проведення із використанням рахунку 26 «Готова продукція» відносяться:

Дт26 – Кт23 – Готова продукція передана з виробництва на склад;

Дт90 – Кт26 – Списання собівартості реалізованої готової продукції.

Але крім цих двох проведення, які використовуються дуже часто, можуть

сформуватись інші проведення, в яких використовується рахунок 26. Деякі з них, наведені нижче:

Дт26 – Кт26 – Переміщення готової продукції між складами підприємства;

Дт26 – Кт20, 25, 28 – Комплектація готової продукції;

Дт374 – Дт26 – Розрахунки за претензіями;

Дт375 – Кт26 – Списання браку на винну особу.

Кореспонденція рахунків обліку виробництва та реалізації готової продукції наведена в Додатках В, Д. Аналітичний облік готової продукції ведеться за видами виробництва. Продукція текстильного виробництва обліковується на субрахунку 261, продукція оздоблювального виробництва на субрахунку 262, продукція швейного виробництва на субрахунку 263.

Обліковими реєстрами, які можливо сформувати бухгалтеру з обліку готової продукції у програмі, що використовується на підприємстві є:

– оборотно-сальдова відомість по рахунку 26 в якій відображається інформація про залишки на початок та кінець періоду вказаного бухгалтером (період можна задавати будь який від одного дня до одного року), та обороти за обраний період. Також можна деталізувати дані по рахунку, по видах номенклатури, за складами розміщення продукції та за партіями (вказується документ виготовлення даної продукції). Інформація виводиться кількісна та вартісна;

– аналіз рахунку 26 – дозволяє переглядати обороти між кореспондуючими рахунками з можливістю деталізації за періодами, номенклатурними групами, партіями. Звіт використовується для перевірки даних перед складання звітності;

– обороти по рахунку 26 – показує кореспонденцію рахунків 26 рахунка та інших рахунків по дебету та по кредиту з конкретизацією за видами готової продукції, а також кінцеве дебетове та кредитове сальдо.

В кінці звітного періоду інформація з рахунку 26 «Готова продукція» відображається у статистичній та фінансовій звітності.

У Балансі підприємства інформація про готову продукцію міститься в рядку 1103 – Готова продукція – вартість готової продукції, яка вироблена знаходиться на складі підприємства.

У Звіті про фінансові результати подається інформація про чистий дохід (р.2000), який отримало підприємство внаслідок продажу продукції та розмір собівартості реалізованої готової продукції (р.2050).

У Звіті про рух грошових коштів також конкретної інформації про готову продукцію немає, але в р.3000 міститься інформація про надходження коштів від реалізації готової продукції.

У Примітках до фінансової звітності у розділі VIII Запаси, в р. 900 міститься інформація про вартість готової продукції на кінець року. Також у цьому ж рядку, у наступних стовпчиках можуть бути дані про переоцінку або уцінку готової продукції.

Важливою формою статистичної звітності є ф. 1П-НПП (річна) Звіт про виробництво та реалізацію готової продукції, в якому подається інформація за видами виготовленої продукції, а саме кількість виробленої та кількість реалізованої продукції та її вартість.

Програмний комплекс, який використовується в бухгалтерії дозволяє також сформулювати внутрішні звіти для керівництва підприємства:

- Продажі по контрагентах, в якому відображається інформація про вартість реалізованої продукції за кожним покупцем;
- Продажі готової продукції по місяцях – будуються графіки продажів по місяцях з вказанням вартості реалізованої продукції в конкретному місяці;
- Продажі готової продукції за номенклатурними групами – будуються графіки, та автоматично створюється таблиця з даними продажів за номенклатурними групами. Такі графіки можна будувати помісячно або за кожен день місяця, залежно від початкових налаштувань;
- Залишки по складу – інформація, яку можна формувати на конкретний день місяця, в кількісному та вартісному вираженні.

Таким чином, в бухгалтерії ПрАТ «Едельвіка» облік готової продукції ведеться з використанням первинних документів, які відображені в графіку документообігу та надходять із структурних підрозділів. Готова продукція відображається на рахунках обліку та у фінансовій звітності.

2.3. Контроль за зберіганням готової продукції

Важливим етапом контролю на підприємстві є інвентаризація. На ПрАТ «Едельвіка» інвентаризація організовується відповідно до регламенту Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань. Інвентаризації бувають обов'язкові, які проводиться в кінці року (як правило у жовтні) перед складанням річної фінансової звітності та позапланові (наприклад при зміні матеріально-відповідальних осіб або при виявленні розкрадання).

Інвентаризація на ПрАТ «Едельвіка» готової продукції проводиться в декілька етапів, як показано на рис. 2.10.

Коли Інвентаризаційний опис готової продукції, підписаний членами комісії надходить до бухгалтерії, тоді бухгалтер, який відповідає за облік ТМЦ створює в програмі 1С:Бухгалтерія документ Інвентаризація товарів на складі, в якому проставляє фактичні дані, а програма автоматично розраховує відхилення фактичної кількості товарів від їх облікової кількості. На підставі цього документа формуються друковані форми документів Акт інвентаризації товарів на складі та Інвентаризаційний опис, які заповнюються даними, що відповідають даним інвентаризаційної комісії. Далі в програмі передбачений механізм автоматичного заповнення документів Оприбуткування товарів та Списання товарів на підставі документа Інвентаризація товарів на складі. Такий порядок автоматичного заповнення одних документів на підставі інших унеможливорює помилкове відображення даних за інвентаризаційними документами.

При оформленні документа Оприбуткування товарів, тобто виявлені лишки готової продукції зараховуються на склад, при цьому визнаються доходи від іншої операційної діяльності складається бухгалтерське проведення:

Дт26 – Кт719 – Оприбуткування лишків готової продукції.

При виявленні нестачі продукції формується бухгалтерське проведення:

Дт947 – Кт26 – нестачі віднесені на витрати підприємства.

Рисунок 2.10 Етапи проведення інвентаризації готової продукції

ПрАТ «Едельвіка»

Джерело: побудовано автором за даними підприємства

Окремого підрозділу внутрішнього аудиту на підприємстві не створено. Менеджмент підприємства не бачить потреби у такому підрозділі. Також відсутня ревізійна комісія.

Контроль якості продукції на підприємстві здійснюється відповідно до системи управління якістю, яка відповідає вимогам ДСТУ ISO 9001:2015. Для перевірки якості продукції на підприємстві працює лабораторія, яка перевіряє

якість сировини, коли вона надходить на підприємство та при виході готової продукції з виробництва. Робота названого підрозділу регламентується внутрішніми нормативними документами, які визначають порядок проведення таких перевірок, визначають ризики та методи їх хеджування. Лабораторія надає сертифікати якості кожній партії готової продукції.

Крім внутрішніх інвентаризаційних комісій діяльність ПрАТ «Едельвіка» перевіряється незалежною аудиторською компанією. Аудиторські перевірки ПрАТ «Едельвіка» проводить ТОВ «Всесвіт-Аудит». Аудит готової продукції входить до загальної аудиторської перевірки підприємства. Але опишемо особливості аудиту готової продукції.

Перед початком проведення аудиту аудитор складає програму проведення перевірки. Для перевірки готової продукції програма включає наступні пункти:

1. Перевірка надходження готової продукції на склад з виробництва:

– перевірка наявності та правильного оформлення Накладних передачі продукції з оздоблювального виробництва на склад готової продукції;

– перевірка наявності та правильного оформлення Накладних передачі продукції з швейного виробництва на склад готової продукції;

– перевірка вчасності (за датами надходження) оформлення Карток складського обліку на різні види готової продукції

– перевірка правильності внесення даних до Матеріального звіту завідувача складом;

– перевірка правильності відображення бухгалтером в обліку надходження продукції на склад – перевірка рахунків 23 «Основне виробництво» та 26 «Готова продукція»;

– звірка Матеріальних звітів завідувача складом з Інвентаризаційним описом та Залишками по складу.

2. Перевірка достовірності даних проведеної інвентаризації:

– проведення суцільної або вибіркової інвентаризації;

– звірка даних з Інвентаризаційним описом.

3. Перевірка оцінки готової продукції при її виготовлені:

- визначення прямих матеріальних витрат на виробництво продукції;
- визначення загальновиробничих витрат та правильність їх розподілу;
- правильність включення загальновиробничих витрат на виробництво продукції та списання на собівартість готової продукції;
- методика розрахунку планової собівартості;
- правильність визначення відхилення фактичної собівартості від планової та розрахунок коефіцієнта розподілу витрат;
- визначення фактичної собівартості виготовленої продукції.

4. Перевірка реалізації готової продукції зі складу покупцям:

- перевірка наявності та правильності оформлення Видаткових накладних;
- перевірка записів у Картках обліку продукції та Матеріальних звітах;

5. Перевірка відображення реалізації готової продукції в бухгалтерії:

- наявність договорів покупців;
 - перевірка Замовлень покупців. Чи відповідають кількість товарів, зазначених у замовленні відвантаженій кількості продукції;
 - перевірка правильності відображення ціни продукції у Видаткових накладних;
 - перевірка відвантаження на аналітичних субрахунках, які використовуються до рахунків обліку 26 «Готова продукція», 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 64 «Розрахунки за податками та платежами», 90 «Собівартість реалізації», 70 «Доходи від реалізації»;
 - правильність визначення залишків готової продукції – Картки складського обліку, Матеріальні звіти, оборотно-сальдова відомість за рахунком 26 «Готова продукція»;
- ### 6. Перевірка інформації про готову продукцію у фінансовій звітності:
- правильність закриття рахунків доходів та витрат для формування звітності;
 - правильність відображення готової продукції у ф.1 Баланс;

– перевірка правильності визначення чистого доходу, валового прибутку та собівартості реалізованої продукції у ф. Звіт про фінансові результати.

7. Оформлення аудиторського звіту за результатами проведеної перевірки.

При виконанні пунктів програми аудиту готової продукції складаються робочі документи аудитора. Це таблиці, в які заноситься потрібна інформація та порівнюється з даними підприємства. Вони допомагають визначити відхилення перевірених даних від фактичних і вказати бухгалтеру чи комірнику на їх наявність, а також при формуванні звіту аудитора, використати ці дані.

Аудитор не завжди може бути присутнім при проведенні інвентаризації готової продукції, тому він може запросити дані попередніх інвентаризацій та провести аналіз отриманих документів. При цьому аудитор може виявити помилки та розбіжності у документах бухгалтерії та по складу, аналізує порядок їх усунення, а також планує власні аудиторські процедури.

Для зменшення ризику не виявлення помилок при здійсненні аудиторської перевірки розробляється тест контролю обліку готової продукції. Приклад тесту поданий в Додатку Ж.

Таким чином, контроль на ПрАТ «Едельвіка» здійснюється двома способами: шляхом проведення інвентаризації готової продукції та шляхом проведення аудиторської перевірки.

Висновки до розділу 2

1. Доведено, що легка промисловість важлива галузь національної економіки, яка в значній мірі займається текстильним виробництвом та виробництвом одягу. В Україні текстильним виробництвом займаються більше 2,5 тис. підприємств, а виробництвом одягу майже 9 тис. підприємств, про що свідчать дані статистичних спостережень за 2022 рік. Обсяги виробництва продукції зростали протягом досліджуваного періоду, хоча темпи зростання за останній рік були не значними.

2. Зазначено, що в Україні виробляється досить багато одягу, але при цьому не всі виробництва працюють з використанням власних брендів. Охарактеризовано українських виробників одягу, які працюють під відомими брендами. До них віднесено і ПрАТ «Едельвіка», на матеріалах, якої написана робота.

3. Розкрито особливості діяльності ПрАТ «Едельвіка», яка має ткацьке, оздоблювальне та швейне виробництво та реалізує свою продукції в Україні та за її межами. Підприємство в 2022 році знизило темпи своєї діяльності, але на це вплинула війна.

4. Доведено, що облік на підприємстві ведеться відповідно до внутрішніх нормативних документів. Первинні документи на виробництві тканин та одягу створюються відповідно до затвердженого графіка документообігу. Вказано, що готова продукція проходить етапи: виробництва, зберігання на складі та реалізації. Всі процеси обліковуються у бухгалтерії підприємства та на складі.

5. Обґрунтовано, що облік готової продукції ведеться на рахунку 26 «Готова продукція», який використовується для складання кореспонденцій рахунків з іншими рахунками. За результатами обліку готової продукції складається статистична та фінансова звітність.

6. Вказано, що на підприємстві проводиться інвентаризація готової продукції, яка визначає правильність проведення облікових операцій та фіксує порушення, якщо такі виникають.

7. Для підтвердження правильності ведення обліку проводиться аудиторська перевірка. Описано програму аудиторської перевірки готової продукції.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ШВЕЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Удосконалення організації облікового процесу готової продукції

Компанія «Едельвіка» виробляє жіночий, чоловічий та дитячий одяг, а також інші текстильні вироби. Облік готової продукції ведеться за субрахунками видів виробництва. Для деталізації виробництва готової продукції швейного виробництва пропонуємо до робочого Плану рахунків додати субрахунки третього порядку, як показано в табл. 3.1.

Таблиця 3.1. – Пропозиції субрахунків до рахунку 26 «Готова продукція»

Субрахунок 1 порядку		Субрахунок 2 порядку		Субрахунок 3 порядку	
Номер	Назва	Номер	Назва	Номер	Назва
263	Готова продукція швейного виробництва	263-1	Одяг жіночий	263-11	Вишиванки
				263-12	Вишиті сукні
				263-13	Весільні сукні
				263-14	Блузи, сорочки
				263-15	Патріотичні блузи
				263-16	Штани спідниці, шорти
				263-17	Інші
		263-2	Одяг чоловічий	263-21	Вишиванки
				263-22	Сорочки
				263-23	Футболки
				263-24	Інші
		263-3	Одяг дитячий	263-31	Вишиванки для дівчаток
				263-32	Вишиванки для хлопчиків
				263-33	Вишиванки для немовлят
				263-34	Сукні для дівчаток
				263-35	Спідниці для дівчаток
				263-36	Штани для хлопчиків
				263-37	Вироби для хрещення
		236-4	Текстильні вироби	263-41	Рушники обрядові
				263-42	Скатертини
				263-43	Кухонний текстиль
				263-44	Комплекти столові
				263-45	Великодній текстиль
				263-46	Новорічний текстиль
				263-47	Портрети видатних українців
				263-48	Інші вироби

Джерело: розроблено автором

Таблицю 3.1 також можна доповнити ще одним стовпчиком з даними за субрахунками четвертого порядку, в якому фіксувати інформацію про готову продукцію з деталізацією за розмірною сіткою, кольоровою гамою, видом матеріалу, тощо.

Дослідивши систему бухгалтерського обліку готової продукції на підприємстві та документи, які при цьому використовуються, ми дійшли висновку, що необхідно створити документ в якому будуть зафіксовані плани з виробництва готової продукції. Такий документ доцільно назвати Щоденник обліку готової продукції (табл. 3.2).

В Щоденнику обліку готової продукції, де перше слово назви вже говорить про те, що це мають бути плани на кожен день тижня чи місяця. Це буде звітно-перспективний документ, який дозволить бухгалтеру та завідувачу складом бачити поточні фактичні залишки продукції на складі, а також планові надходження продукції з виробництва та замовлення покупців, які повинні виконати в найближчий час. Також в Щоденнику обліку готової продукції буде відображатись продукція, яка довгий час не затребувана покупцями. Оскільки, всі документи створюються в програмі обліку, то можливо зробити налаштування в пропонуваному документі, коли продукція, яку повинні відвантажити, а її немає на складі буде підсвічуватись червоним кольором.

Дані в Щоденник обліку готової продукції записуються відповідно до графіків виробництва готової продукції та замовлень покупців і клієнтів. Такий щоденник також можна використовувати для обліку внутрішніх переміщень готової продукції, наприклад сурової тканини з ткацького виробництва в оздоблювальне виробництво та готових кусків текстилю з оздоблювального виробництва до швейного виробництва.

Під час проведення інвентаризації та фіксування даних фактичної наявності готової продукції на складі підприємства, ми звернули увагу, що у друкованій формі Акту інвентаризації відсутні показники відхилення фактичної кількості та вартості готової продукції від кількості за обліковими даними.

Таблиця 3.2. - Запропонована форма документу Щоденник обліку готової продукції

ЩОДЕННИК ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ														
	01.10.2023				01.10.2023			02.10.2023			03.10.2023			04.10.2023
Склад	Початок дня				Протягом дня			Протягом дня			Протягом дня			
Номенклатура	Кількість				Кількість			Кількість			Кількість		
	В наявності	Про терміноване надходження	Про термінований видаток	Запланований залишок	Надходження	Видаток	План на кінець дня	Надходження	Видаток	План на кінець дня	Надходження	Видаток	План на кінець дня	
Склад готової продукції														
Вишиванка жіноча 44-22/09	625			625	140	160	505	140		645	100	360	385	
Вишиванка жіноча 218-21/00	538			538	80		618		400	218	80	70	228	
Вишиванка жіноча 69-23/00	200		5	195	110	30	275	40	135	180	40	50	170	
Вишиванка жіноча 944-18/00	150	10		160	120	100	180	50	200	30	40	30	40	
.....														
.....														
Разом														

Джерело: запропоновано автором

Тому пропонуємо удосконалену форму документу Акт інвентаризації товарів на складі, рис.3.1. пропозиції виділені курсивом.

Інвентаризація товарів на складі від 23 жовтня 2023 р.

Організація: Приватне акціонерне товариство «Едельвіка»

Склад: Склад готової продукції Валюта: грн

Готова продукція	Одиниці виміру	Кількість фактична	Кількість за обліком	<i>Відхилення фактичних даних від облікових</i>	Ціна, грн.	Сума фактично, грн.	Сума за обліком, грн.	<i>Відхилення фактичної суми від облікової, грн.</i>
Сукня жіноча 191-21/00	шт.	485	485		2041,32	990040,20	990040,20	
Сукня жіноча 171-21/00	шт.	367	368	-1	856,42	314306,14	315162,56	-856,42
Сукня жіноча 48-22/09	шт.	523	523		3248,12	1698766,76	1698766,76	
.....								
Сарафан жіночий 121-22/00	шт.	630	628	+2	538,75	339412,50	338335,00	+1077,5
.....								

Всього: 3342525,6 3342304,52 +221,08

Відпустив _____

Отримав _____

Рисунок 3.1 Акт інвентаризації товарів на складі

Джерело: запропоновано автором

Зазначені пропозиції дозволять бухгалтеру бачити позиції в документі за якими існують розбіжності, а також контролювати вартість готової продукції.

Ще одним дуже важливим моментом щодо зберігання готової продукції на складі готової продукції є питання терміну зберігання. У першому розділі нами було запропоновано ознаку класифікації готової продукції за термінами зберігання. З практики роботи відомих зарубіжних торгових марок, які реалізують свою продукцію в Україні відомо, що якщо товарна позиція не цікавить покупців більше як півроку, тоді її знімають з виробництва. Вивчивши такий досвід, пропонуємо ПрАТ «Едельвіка» провести інвентаризацію своїх запасів за ознакою термін зберігання. Для цього ми пропонуємо документ Акт інвентаризації готової продукції за термінами зберігання до реалізації (табл. 3.3).

Таблиця 3.3. – Акт інвентаризації готової продукції за термінами зберігання на складі до реалізації

Номенклатура	Терміни зберігання на складі до реалізації				Примітка
	до 1 місяця	до 6 місяців	до 12 місяців	більше 12 місяців	
Блуза жіноча античний мох 27-20/00		25	48	5	Знято з виробництва Продаж залишків по акції.
Сарафан жіночий 404- 20/00	40	50			
Штани жіночі 344-20/00			70	30	Знято з виробництва Продаж залишків по акції.
.....					
.....					

Джерело: запропоновано автором

Такий документ дозволить швидко виявити товари, які залежались на підприємстві і не користуються попитом споживачів. Запропонований Акт інвентаризації готової продукції за термінами зберігання допоможе менеджменту підприємства бачити дані про залишки продукції, які довгий час не реалізуються. Такі відомості доцільно формувати на кінець кожного кварталу. На товари, які зберігаються на підприємстві більше шести місяців, доцільно робити знижки при реалізації. Дані такого документу впливатимуть на вчасність прийняття управлінських рішень щодо зміни асортименту готової продукції.

Важливою складовою при здійсненні обліку на підприємстві є бухгалтерська програма, яка допомагає виконувати фіксацію господарських операцій, що відбуваються на підприємстві. Як уже зазначалось у другому розділі, у бухгалтерії використовується програма 1С: Бухгалтерія, а в магазинах програма 1С: Торгівля. Ці програми пов'язані з ворожою нам країною, і тому використання їх не досить правильне.

Рекомендуємо підприємству перейти на використання програми BAS ERP, яка за своїм наповненням дуже схожа з 1С, не потребуватиме складного перехідного періоду. Ця програма призначена для використання саме на виробничих підприємствах з великою кількістю асортименту готової продукції

та замкнутим циклом виробництва. Окремим блоком системи BAS ERP виступає блок бухгалтерського обліку. Всі дані автоматично переносяться з 1С в програму BAS ERP.

Що стосується обліку виробництва готової продукції, то в програмі BAS ERP передбачена ціла система взаємопов'язаних документів, довідників та звітів (рис. 3.2), які значно полегшують роботу бухгалтера з обліку виробничих процесів та випуску готової продукції. Причому у програмі передбачено створення замовлення на виробництво, відповідно до якого відбуваються створення документів, починаючи від замовлення матеріалів і закінчуючи звітами по виробництву. В цьому ж розділі містяться документи розрахунку трудових витрат та виробничих витрат із розподілом їх на випуск продукції чи на собівартість.

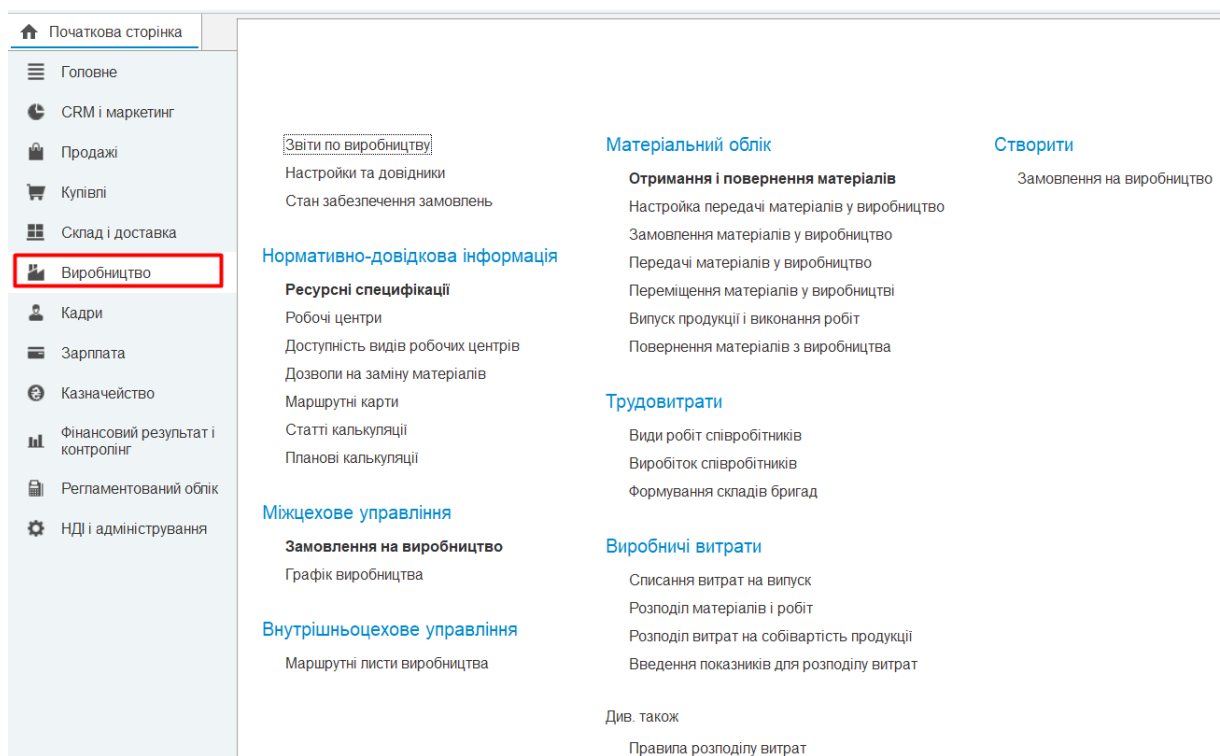

Рисунок 3.2. Меню розділу Виробництво програми BAS ERP

Також програма надає значно ширші можливості для роботи зі складськими документами, рис.3.3

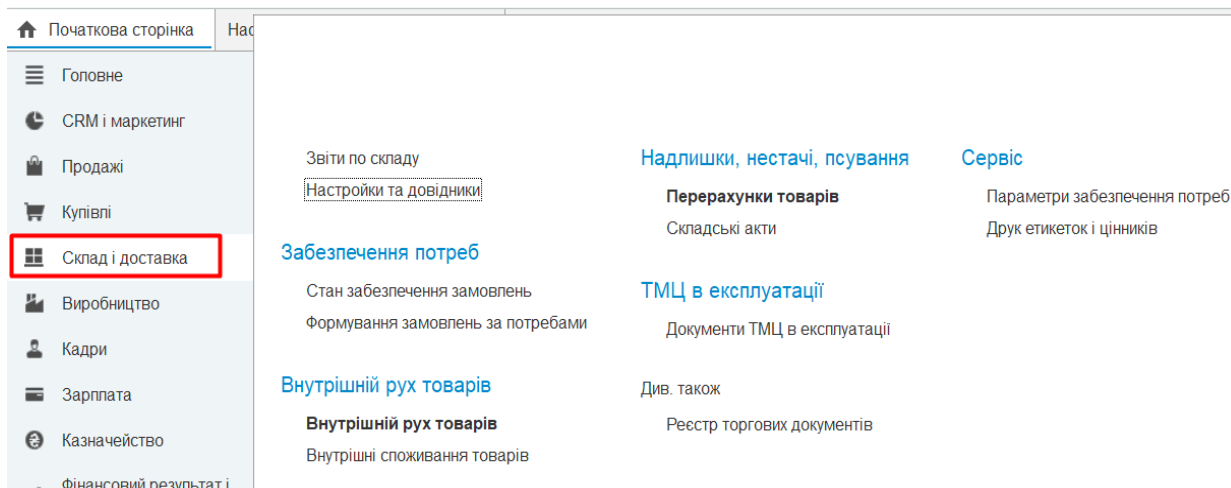

Рисунок 3.3 Меню розділу Склад і доставка програми BAS ERP

Отже, така програма надає більше можливостей для облікового процесу виробництва та зберігання готової продукції на складі підприємства.

3.2. Впровадження підрозділу внутрішнього контролю

Виробничий процес ПрАТ «Едельвіка» передбачає використання великої кількості різноманітних матеріалів та фурнітури при виготовленні готових текстильних чи швейних виробів. Процес виробництва потребує крім матеріальних затрат ще і затрат праці, використання обладнання, електроенергії. Тобто повинен правильно вестись облік загальновиробничих витрат та розподіл і списання таких витрат на собівартість продукції чи на виробництво. Всі названі особливості процесу виготовлення одягу повинні піддаватись ретельному контролю. Тому пропонуємо на підприємстві впровадити підрозділ внутрішнього контролю.

Основними завданнями внутрішнього аудитора будуть: проведення позапланових вибіркового інвентаризацій на складі та у виробничих цехах для встановлення фактичних залишків готової продукції; перевірка правильності розрахунку нормативних затрат, норм витрачання матеріалів для попередження нераціонального використання матеріальних цінностей підприємства.

На підприємстві застосовується метод партійного розкрою тканин. У розкрійному цеху складається певна кількість тканини і за лекалами одразу викроюється певна кількість елементів одягу. При такій системі розкрою тканини залишаються зворотні відходи, тобто лоскути тканин, які ще можна використовувати для інших елементів одягу.

Роботою внутрішнього ревизора і повинен бути нагляд та контроль за ощадливим використанням тканини, оскільки основними причинами виникнення відхилень є зміна: розмірів і росту виробу; довжини викладки лекал і припуски; використання підкладки. Для вишивального виробництва необхідно звертати увагу на використання ниток для вишивки, запобігання заміни їх на інші, гірші за характеристиками; доцільність використання флізеліну під вишивку, правильність розрахунку його кількості.

Відхилення від норм при виконанні перелічених робіт повинно відображатись у Kartі розкрою виробу, або Kartі виготовлення виробу.

Відхилення можуть виникати з вини працівників розкрійного виробництва, оздоблювального виробництва (при фарбуванні тканини, обробки її спеціальними сумішами, відбілюванні). Тому об'єктами контролю внутрішнього аудитора повинні бути всі виробництва, служби, склади від функціонування яких залежать технологічні процеси на підприємстві.

Партійний облік є одним з найефективніших методів контролю за використанням тканини на швейному підприємстві. Він застосовується з метою максимальної економії та одержання мінімальної кількості відходів і втрат від браку.

Як уже згадувалося, на підприємстві використовується досить велика кількість фурнітури, яка передається у виробництво на основі лімітно-забірних карт. Бувають випадки, коли передається у виробництво не запланована кількість фурнітури, а трохи більше, із запасом. Аудитори повинні слідкувати за правильністю оформлення таких документів та перевіряти періодично кількість переданих матеріалів, адже це впливає на формування собівартості виготовленої готової продукції. Як правило лімітно-забірні картки виписуються у двох

екземплярах (один залишається на складі, інший передається в цех) з підписами осіб, які видали і отримали. І ревізору необхідно проводити порівняння таких документів для виявлення виправлень, неточностей, відхилень.

На виробництві інколи виникають ситуації, коли один вид тканини може бути замінений на інший. При цьому повинен бути оформлений спеціальний акт з зазначенням кількості виданого матеріалу. А окремим документом оформлений відпуск матеріалів із зазначенням причини виникнення такої ситуації та вказані особи, які винні у виникненні такої заміни. Ревізору необхідно перевірити названі документи, встановити причину виникнення та чи відповіли винні особи за таку ситуацію. Адже в результаті заміни матеріалів виникають відхилення у витрачанні тканини, у складських запасах, а також це впливає на витрати виробництва.

Важливим елементом роботи внутрішнього аудитора є перевірка правильності та вчасності виконання замовлень покупців. Для виконання такої роботи пропонуємо використовувати документ Контроль за виконанням замовлень готової продукції, табл. 3.4

Таблиця 3.4. – Контроль за виконанням замовлень готової продукції

Замовлення покупця						Дані бухгалтерії					Дані аудитора		
Номеклатура	Дата замовлення	Термін виконання	Кількість, шт,	Ціна, грн.	Вартість, грн	Дата відвантаження	Кількість	Ціна, грн.	Вартість, грн	Оплачено, дата	Кількість	Вартість, грн	Наявність оплати
Блуза жіноча зелена 155-22/00	01.09.2023	14 днів	50	1249,00	62450,00	5.09.2023	50	1249,00	62450,00	62450,00 07.09.2023	+	+	+
Блуза жіноча 111-22/09	12.09.2023	14 днів	85	899,00	76415,00	15.09.2023	85	899,00	76415,00	76420,00 17.09.2023	+	+	+5,00
.....													
.....													
.....													

Джерело: запропоновано автором

Запропонований документ дозволить внутрішньому аудитору контролювати терміни відвантаження готової продукції покупцям та терміни оплати за продукцію.

Таким чином, створення відділу внутрішнього аудиту дозволить контролювати за виробництвом, економити матеріали та фурнітуру, дотримуватись термінів виконання замовлень покупців.

Висновки до розділу 3

1. Запропоновано деталізувати рахунок 263 «Готова продукція швейного виробництва» за видами продукції для чіткого отримання інформації про готову продукцію, яка вироблена та знаходиться на складі підприємства.

2. Доведено, що облікова система підприємства потребує додаткових документів для отримання інформації про фактичні залишки та планові надходження продукції на склад для виконання замовлень покупців, а також для звірки результатів інвентаризації готової продукції.

3. Зазначено, що підприємству необхідно змінити бухгалтерську програму і запропоновано використовувати BAS ERP, яка має значно ширший функціонал виробництва, а модуль облік є частиною програмного комплексу і забезпечує правильне та своєчасне відображення господарських операцій.

4. Для налагодження контрольного процесу на підприємстві запропоновано створити внутрішню аудиторську службу, яка буде контролювати всі процеси, які відбуваються на підприємстві.

ВИСНОВКИ

Результатом виконання кваліфікаційної роботи магістра стали наступні напрацювання та пропозиції:

1. Опрацьовано достатню кількість літературних джерел щодо визначення суті поняття «готова продукція», що дало змогу зробити висновок, що готовою продукцією називають вироблену на підприємстві продукцію, виконані роботи або надані послуги, реалізація або виконання яких, надає право на отримання прибутку. При цьому частина продукції, робіт або послуг можуть використовуватись самим підприємством для створення інших видів готової продукції.

Вивчено класифікаційні ознаки готової продукції. Переважна кількість науковців виділяють класифікують продукцію за формою, за ступенем готовності, за технологічною складністю. Є інша група науковців, які до загальноприйнятих ознак класифікації додають власні, отримані з практичного досвіду, ознаки. В процесі роботи ми вивчили достатню кількість літератури з цього питання і виявили, що ніхто з авторів не звертає увагу на питання терміну зберігання готової продукції. Тому ми пропонуємо класифікаційну ознаку за терміном зберігання до реалізації: до 1 місяця; до 1 року; більше одного року. Ця класифікація дозволить менеджменту підприємства бачити результати своєї діяльності через призму зберігання продукції: якщо продукція немає попиту більше одного року її необхідно знімати з виробництва.

Вказано, що важливим питанням виробництва готової продукції є її собівартість, яка є базою ціноутворення та впливає на фінансовий результат діяльності підприємства.

2. Охарактеризовано нормативно-правові засади здійснення обліку та контролю готової продукції. Вказано, що одними з важливих законодавчих документів, які регламентують облік готової продукції є НП(С)БО 9 «Запаси» та НП(С)БО 16 «Витрати».

3. Зазначено, що для бізнесових структур важливим методом контролю на підприємстві є проведення аудиторської перевірки. Описано порядок проведення аудиторської перевірки готової продукції. Розглянуто думки науковців щодо виявлення порушень в процесі аудиту.

4. Вказано, що легка промисловість складається в значній мірі з текстильного виробництва, виробництва одягу та інших виробництв. Проаналізовано динаміку суб'єктів господарювання, які займаються текстильним виробництвом та пошиттям одягу в Україні; обсяги реалізації продукції названих виробництв. Вказано, що з початком війни ринок одягу зазнав значних змін та що частина підприємств з пошиття одягу перейшла на пошиття виробів для збройних сил України.

Встановлено, що ринок одягу – це індустрія, яка задовольняє попити різних верств населення України. Охарактеризовано відомих виробників одягу, які працюють під відомими українськими брендами та позиціонують себе в модній індустрії.

Одним із виробників одягу з відомим брендом є ПрАТ «Едельвіка», яка працює під однойменним брендом. Компанія має ткацьке, оздоблювальне та швейне виробництво, магазини у Луцьку та у великих містах України. Основні показники діяльності підприємства показують, що у 2022 році знизилась показники, адже підприємство теж перейшло на допомогу армії.

5. Зазначено, що облік готової продукції на підприємстві здійснюється відповідно до законодавства України, стандартів бухгалтерського обліку та внутрішніх нормативних документів. Облік в бухгалтерії готової продукції регламентовано Положенням про бухгалтерію, наказом про облікову політику та графіком документообігу.

Охарактеризовано використання первинних документів з обліку готової продукції в ткацькому, оздоблювальному та швейному виробництві. Описано облік готової продукції на складі готової продукції.

Вказано на особливості створення специфікації готової продукції. Подано калькуляцію готового виробу, в якій відображені матеріальні та

загальногосподарські витрати. Зазначено, що від собівартості виробництва залежить ціна на готову продукцію.

Готова продукція обліковується на рахунку 26 «Готова продукція» за аналітичними субрахунками. Всі процеси, які відбуваються з готовою продукцією: виробництво, зберігання, реалізація відображаються в обліку кореспонденцією рахунків. На підставі рахунків обліку формується фінансова, податкова та статистична звітність.

6. Встановлено, що важливим елементом контролю готової продукції є інвентаризація. Описано порядок проведення інвентаризації готової продукції на складі підприємства.

Зазначено, що контроль якості продукції здійснюється у спеціальній лабораторії, відповідно до вимог ДСТУ ISO 9001:2015.

Компанія ПрАТ «Едельвіка» замовляє аудит діяльності в ТОВ «Всесвіт-Аудит». Описано програму аудиту готової продукції, яка проводиться на складі готової продукції.

7. Результатом проведеної роботи є розробка пропозицій щодо вдосконалення облікового процесу та здійснення контрольних процедур. Запропоновано:

- для деталізації виробництва готової продукції швейного виробництва пропонуємо до робочого Плану рахунків, субрахунок 263 «Швейне виробництво» додати субрахунки третього порядку;

- документ Щоденник обліку готової продукції, який призначений для фіксації поточних фактичних залишків продукції на складі, а також планові надходження продукції з виробництва та замовлення покупців, які повинні бути виконані в найближчий час;

- у друкованій формі Акту інвентаризації додати показники відхилення фактичної кількості та вартості готової продукції від кількості за обліковими даними;

- документ Акт інвентаризації готової продукції за термінами зберігання до реалізації, який дозволить швидко виявити товари, які залежались на

підприємстві і не користуються попитом споживачів. За результатами заповнення такого документа можна приймати рішення про надання знижок на товари та зняття їх з виробництва;

- замінити програму 1С Бухгалтерія, яка пов'язана з рф та має обмежений функціонал щодо обліку виробничих процесів на сучасну програму BAS ERP, яка значно полегшують роботу бухгалтера з обліку виробничих процесів та випуску готової продукції;

- для здійснення внутрішніх перевірок створити службу внутрішнього контролю підприємства, яка буде частіше проводити вибіркові інвентаризації та слідкувати за процесом економії ресурсів при виробництві продукції;

- документ Контроль за виконанням замовлень готової продукції, який дозволить внутрішньому аудитору контролювати терміни відвантаження готової продукції покупцям та терміни оплати за продукцію.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Дерій В.А., Гуменна-Дерій М.В., Шара Є.Ю., Слесар Т.М. Готова продукція в систему управління матеріальними ресурсами і витратами підприємства: обліково-аналітична категорія, класифікація, оцінка та облік. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2019. № 15 (2). С. 35-38.
2. Баланюк І.Ф., Григорів О.О., Іванюк Т.Л. Організація обліку та контролю готової продукції підприємства. *Інноваційна економіка*. 2020. № 1-2. С. 157-163.
3. Костишин Н.С. Значення готової продукції та особливості організації її обліку на м'ясопереробних підприємствах. *Економіка і суспільство*. 2019. Вип. №11. С.515-522.
4. Єремян О.М. Белєхова І.М. Теоретичний аспект визначення економічної сутності готової продукції та процесу її реалізації на підприємстві. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія*: зб. наук. пр. міжн. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Тернопіль, 27 грудня 2019 р., Тернопіль. 2019. С.17-20.
5. Черкасова С.О., Олексійчук А.Г. Облік, аудит та аналіз наявності і руху готової продукції. *Проблеми ринку та розвитку регіонів України в XXI столітті*: зб. наук. пр. VII міжн. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Одеса, 5-9 грудня 2019 р. Одеса. 2019. С.119-122.
6. Єлісєєва О.К., Вакульчик О.М. Методологічні аспекти обліку і аудиту готової продукції та її збуту на промисловому підприємстві. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2022. №1 (77). С.81-93.
7. Подолянчук О.А., Захарчук І.С. Готова продукція як об'єкт обліку сільськогосподарських підприємств. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. №2. С. 18-22.
8. Сугак Т.М., Глушик О.М. Методологічні аспекти обліку готової продукції. *Актуальні проблеми економіки*. 2020. №11(233). С.28-34.

9. Гріднева Д.В. Проблеми теорії і практики обліку готової продукції та її реалізації. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту*. Серія: Економіка і менеджмент. 2019. № 1. С. 77–87.
10. Гарькава В.Ф., Гончар В.В. Шляхи вдосконалення обліку готової продукції на підприємстві. *Інфраструктура ринку*. 2019. Випуск №18. С. 134-137.
11. Візіренко С.В., Агаркова О.В. Організація обліку процесу реалізації готової продукції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 24. С. 36-42.
12. Макарова Г.С., Мушта В.В. Удосконалення обліку та формування собівартості готової продукції підприємства. *Економіка і суспільство*. 2020. Вип.№3. С. 527-533.
13. Осадча Г.Г., Темчишина Ю.Л., Насідзе Д. Облік готової продукції та його науково-методичні аспекти на сучасному промисловому підприємстві. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаїв, 2019. №16. С.894-898.
14. Єдинак Т.С., Карнаух А.М. Проблеми методичного забезпечення калькулювання собівартості продукції (на прикладі захисного одягу). *Економіка і суспільство*. 2021. №23. С. 183-191.
15. Гончарова В.Г., Савчина А.І. Організація обліку готової продукції на прикладі ТОВ «Лідер». *Наукові інновації та передові технології*. 2023. №1 (15). С.229-238.
16. Меліхова Т.О., Громов А. Б. Удосконалення документування обліку та контролю якості готової продукції для підвищення ефективності організації та методики проведення аудиту. *Агросвіт*. 2023. №22. С.27-34.
17. Маргасова В.Г., Вдовенко Н.М. Еволюція наукових поглядів на облік витрат і контроль собівартості продукції рослинництва. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023 №1 (7). С. 69-79.
18. Вітковська В.В. Сутність аудиту реалізації продукції підприємства. *Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю* : зб. наук. пр. XI всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Вінниця, 23 берез. 2023 р. Ч. 2. Вінниця, 2023. С.254-260.

19. Гончарова В. Г., Савчина А. І. Шляхи вдосконалення обліку готової продукції на сільськогосподарському підприємстві. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2022. № 6 (6). С. 21-32.
20. Притула Х.М., Максименко А.О. Інтеграція українських виробників одягу та взуття до глобальних ланцюгів вартості: виклики та можливості. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип.76. С.40-47.
21. Приходько М., Белозерцев В.С., Харакоз Л.В. Документування обліку витрат виробництва готової продукції на промисловому підприємстві. Вісник Хмельницького національного університету. *Економічні науки*. 2021. № 2. С. 166-169.
22. Єршова Н.Ю. Гончарук К.В. Організаційні аспекти і шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку готової продукції. *Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України: Зб. наук. праць XV всеукр. наук.-практ.ичної конф.,Одеса, 10-12 листопада 2021 р. Одеса, 2021. С.24-25.*
23. Подмешальська Ю. В., Прокопенко А. Ю. Удосконалення обліку та аудиту доходів від реалізації готової продукції в умовах використання інформаційних систем та технологій. *Агросвіт*. 2021. №1-2. С.71-81.
24. Євлаш Т., Говоруха О. Особливості швейного виробництва на умовах давальницької сировини. *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. № 1. С. 97-104.
25. Запорожець М. Г. Удосконалення організації обліку реалізації продукції у власній торговельній мережі підприємства. *Науковий огляд*. 2020. №2(65). <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/2010>
26. Сухорукова О.Д., Матюха М.М. Проблематика обліку готової продукції на підприємстві та шляхи її вирішення. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2019. № 15 (2). С. 35–38.
27. Булкот Г.В., Осика О.О. Особливості обліку та контролю документального оформлення руху готової продукції на підприємствах, установах, організаціях України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2019. № 11. С. 9–14.
28. Сльозко Т. До питання організації обліку матеріальних запасів на підприємствах швейної промисловості. *Актуальні проблеми сучасного*

- дизайну*. 2018. №4. С. 307-310.
29. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436-IV. Дата оновлення 27.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 13.08.2023).
 30. Податковий кодекс України: Кодекс України №2755-VI від 02.12.2010 р. Дата оновлення: 03.09.2023. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 10.09.2023).
 31. Кодекс про адміністративні порушення України № 8073-X від 07.12.1984. Дата оновлення 14.10.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 13.08.2023).
 32. Про ціни і ціноутворення. Закон України від 21.06.2012 р. № 5007-VI. Дата оновлення 14.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5007-17#Text>. (Дата звернення: 13.08.2023).
 33. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність. Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. Дата оновлення 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>. (Дата звернення: 13.08.2023).
 34. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 10.09.2023).
 35. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. Дата оновлення 03.11.2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (Дата звернення: 12.08.2023).
 36. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. Дата оновлення 03.11.2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (Дата звернення: 12.08.2023).
 37. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007, № 2. Дата оновлення

- 14.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text> (Дата звернення: 13.08.2023).
38. Жмудінський В.П. Продаж продукції за ціною нижчою за виробничу собівартість: податкові наслідки. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право.* 2022. Випуск 2(54). С.68-72.
39. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. Дата оновлення 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення: 15.09.2023).
40. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Дата оновлення 17.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 15.09.2023).
41. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. Дата оновлення 29.07.2022. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата звернення: 13.09.2023).
42. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 31.05.2019. № 226 зі змінами та доповненнями. Дата оновлення 27.09.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 15.09.2023).
43. Макаренко А.П., Босенко Е.О. Організація та методика аудиту готової продукції. *Ефективна економіка.* 2019. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6818> (дата звернення: 01.10.2023).
44. Кравченко М.В., Даценко А.Є., Золотаренко Ю.В. Теоретичні аспекти контролю й аудиту процесу реалізації готової продукції в аграрному підприємстві. *Економіка і суспільство.* 2019. №15. С.848-851.

45. Кизилов Г.І., Спіцина Н.В. Аудит виробничої діяльності підприємств. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2020. Випуск 13. С.111-114.
46. Меліхова Т.О., Феофанова І.В., Лісіна Н.Л. Удосконалення методики аудиту готової продукції для покращення системи обліку на підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 1. С. 19–26.
47. Маркова Т.Д., Головаченко Л.М., Стрепенюк М.М., Римар Г.А. Особливості внутрішньогосподарського контролю розрахунків з покупцями та реалізації готової продукції. *Економіка харчової промисловості*. 2019. №3. С.83-93.
48. Державна служба статистики України. URL:<https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 05.10.2023).
49. Андре Тан розповів, скільки пошив безкоштовно речей для армії. <https://tsn.ua/lady/moda/pisk-mody/flisovi-kofti-balaklavi-shtani-andre-tan-rozpoviv-skilki-poshiv-bezkoshtovno-rechey-dlya-armiyi-2010256.html> (дата звернення: 03.10.2023).
50. Кудіна А.В. Бренд-менеджмент підприємств легкої промисловості. дис... д-р. філософ.: спеціальність 075. Одеса. 2021. 249с.
51. Українська асоціація підприємств легкої промисловості URL: <https://ukrlegprom.org/ua/> (дата звернення: 08.10.2023).
52. VOVK. URL: <https://vovk.com/ua> (дата звернення: 08.10.2023).
53. MAGNETIC brand clothes. URL: <https://buymagnetic.com/uk/pro-brend/> (дата звернення: 08.10.2023).
54. FIORE BIANCO URL: <https://www.hubukrbrands.com/brand/fiore-bianco> (дата звернення: 08.10.2023).
55. Добірка українських брендів базового одягу. URL:<https://tykyiv.com/stilnij/tse-baza-pidbirka-ukrayinskikh-brendiv-bazovogo-odiagu/> (дата звернення: 08.10.2023).
56. Українські бренди одягу на будь-який гаманець. URL:<https://bahmut.in.ua/62-korysnee/4480-7-ukrainskykh-brendiv-odiyahu-na-bud-iakyi-hamanets/> (дата звернення: 08.10.2023).

57. Т-Стиль. ТМ Goldi. URL: <https://ukrlegprom.org/ua/members/english-goldi/> (дата звернення: 08.10.2023).
58. ПрАТ «Едельвіка». URL: <https://edelvika.com/> (дата звернення: 08.10.2023).
59. ПрАТ «Едельвіка». URL: <https://edelvika.com/istoriya-rozvitku-kompanii/> (дата звернення: 08.10.2023).
60. Положення про бухгалтерію ПрАТ «Едельвіка». Затверджено Головою правління ПрАТ «Едельвіка» 03.01.2020 року.
61. Графік документообігу ПрАТ «Едельвіка». Додаток до Наказу про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику №1 від 03.01.2020 року